

РІК LIII, Ч. 1

СІЧЕНЬ — 1996 — JANUARY

No. 1, VOL. LIII

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

РІК LIII

СІЧЕНЬ

Ч. 1

Виходить раз у місяць
видає

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Неприбуткова організація
Засновник Українського Музею в Нью-Йорку

Головний редактор — **Ірена Чабан**
Редактор англomовної частини — **Тамара Стадниченко**
Мовний редактор — **Роман Юревич**

Редакційна колегія:

Анна Кравчук — Голова Союзу Українок Америки
Марта Богачевська-Хом'як
Анна-Галія Горбач
Іванна Рожанковська

Ярослава Рубель — (з уряду) пресова референтка
Головної Управи

Адреса редакції: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Тел.: (212) 674-5508 Факс: (212) 254-2672

Адміністратор — **Наталія Дума**

Річна передплата в США

Для членів СУА ..... \$ 25.00

Для інших передплатників ..... \$ 30.00

Поодинокое число ..... \$ 3.00

В країнах поза межами США ..... US \$ 40.00

OUR LIFE

VOL. LIII

JANUARY

No. 1

Published monthly
by

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.
Non-profit organization
Founders of The Ukrainian Museum in New York, N.Y.

Editor-in-Chief — **Irena Chaban**
English Editor — **Tamara Stadnychenko**
Ukrainian Language consultant — **Roman Yurevych**

Contributing Editors:

Anna Krawczuk — UNWLA Inc. President
Martha Bohachevsky Chomiak
Anna-Halia Horbach
Iwanna Rozankowskyj
Jaroslawa Rubel — UNWLA Inc. Press Chair

Editorial Office: 108 Second Avenue
New York, NY 10003

Tel.: (212) 674-5508 Fax: (212) 254-2672

Business administrator: **Natalia Duma**

Annual subscription in the USA for UNWLA members .. \$ 25.00

Annual subscription in the USA for other subscribers ... \$ 30.00.

Annual subscription in countries other
than USA ..... \$40.00 US currency.

Single copy ..... \$ 3.00

ЗМІСТ

З Новим роком!	1
Анна Максимович. У сімдесятиліття СУА.	1
Новорічний привіт Київського науково-практичного об'єднання швидкої медичної допомоги та медицини катастроф.	1
Галина Панчук. Комітет у справах жінок, материнства і дитинства	2
"Рік родини 1994"	5
Ольга Кобець. Неоціненний дар	6
Валентина Борисенко. Заради історичної правди	8
Карло Звіринський. Вікно в потойбічний світ	12
Вісті з Централі.	14
Our Life	
T. Stadnychenko. Martha T. Pelensky	15
S. La Luzerne-Oi. Tesol Summer Institute: Teaching, listening and speaking	19
Letters to the Editor	20
O. Shevchuk O'Quinn. Nutrition basics for today's Ukrainian woman	21
Христя Навроцька. Наше харчування	23
Дописи Округ і Відділів	24
Пожертви	30
Нашим дітям	34
Посмертні згадки	36
Загальні збори Відділів	36

На обкладинці. **М. Яців.** Новорічна пісня.
On the cover. **M. Yatsiv.** New Year's Song.

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Директор — **Омеляна Рогожа**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по пол.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchtchuk**

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ: Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate,
London W24HG, England

АВСТРАЛІЯ: Postup Ukrainian Cooperative Trading Society Limited,
928 Mount Alexander Rd., Essendon, 3040, Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly (except August) by Ukrainian National
Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY. 10003
ISSN 0740-0225

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.
(USPS 414-660)

Postmaster: send address changes to

"OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 1996 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Сійся, родися
Жито-пшениця,
В цвіт уберися,
В рай обернися
Рідна землице.

Ниви родимі
Широкополі,
Гори високі
Сторожі волі!
Радуйся, земле —

Пустять морози,
Легіт повіе
Вся Україна
Зазеленіє...
З весняним громом
Дійде проломом
Слово обнови.

АННА МАКСИМОВИЧ

У СІМДЕСЯТИЛІТТЯ СУА

Багато в нас жінок і добрих, і свідомих,
Та вартісніші від усіх стабільні громадянки,
Що безкорисно трудяться для невідомих —
Це українки жертвенні, це — союзнянки.

Не трудно дати, як добром набита скриня.
Не легко черпати з ощадностей, запасів,
Та у спрацьованих долонях берегині
Достатньо щедрости на добродійний засів.

Щоб голод заспокоїти, щоб приодіти,
За морем помочі очікують терпляче —
З Чорнобиля подяку шлють безсилі діти,
Забуті сироти, покинуті, незрячі...

Душа наповнена любов'ю не вмирає!
Пройдуть роки, прийде нова, молодша зміна.
Із наших починів обжинки позбирає
Тут, на поселеннях, і в рідній Україні.

Музейну спадщину, стипендій жест достойний
Запише золотом будуччина століття.
В Бразилії у семінарії духовній
Студенти моляться за наше многоліття!

Нас кличе до СУА обов'язок всебічний,
Працюймо, посестри, з пошаною і честю,
Щоб гордо глянути незнамому у вічі —
Берімо правий шлях, коли на перехресті.

Рубінами палають кетяги калини,
Брилянти граються на осені палітрах...
Зі Львова, з Києва, з всієї України
Вітання шлють до нас у сімдесятиліття.

З просторів всесвіту, де відпочинок вічний,
Злітають янголи — падають осінні рожі.
На небі жевріють привітом зорі-свічі
І ронять золотом благословення Боже!

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Головне територіальне медичне об'єднання Київської державної міської адміністрації

КИЇВСЬКЕ НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ШВИДКОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ТА МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ

Голові Союзу Українок Америки
АННІ КРАВЧУК

Сполучені Штати Америки,
Нью-Йорк, Н.-Й. 10003,
108 Друга Авеню

*Вельмишановна Пані Анно!
Адміністрація, колектив працівників та хворі Київського Науково-практичного об'єднання швидкої медичної допомоги та медицини катастроф поздоровляють Вас, Вашу сім'ю, всіх жінок-українок, що живуть за межами нашої Вітчизни, їх чоловіків і дітей зі святом Різдва Христового та Новим 1996 роком!*

*Часто з подякою згадуємо Вашу місію в нашу лікарню.
Ваш дорогий дарунок (MRI) показує всю щирість душі наших жінок. Нам приємно звітувати перед благодійницями в тому, що на сьогоднішній день на томографі обстежено понад 2500 важких хворих, із яких коло 500 дітей, 850 інвалідів та ліквідаторів аварії на ЧАЕС. Якість обстеження дуже висока.*

*Бажаємо всім Вам і Вашим сім'ям здоров'я, щастя, успіхів в усіх справах.
З щирою подякою
Генеральний директор НПО*

Г. РОЗИН

КОМІТЕТ У СПРАВАХ ЖІНОК, МАТЕРИНСТВА І ДИТИНСТВА

Більш як півроку в Україні діє Комітет у справах жінок, материнства і дитинства при Президенті України. Це аналітичний і консультативно-дорадчий орган для формування і координації державної політики, спрямованої на поліпшення становища жінок, заохочення материнства, створення умов для забезпечення виживання та здорового всебічного розвитку дітей.

У своїй діяльності Комітет керується Конституцією України та її законами, указами та розпорядженнями Президента, актами Кабінету Міністрів України, в цілому національним законодавством, а також міжнародно-правовими документами, ратифікованими Україною.

Комітет є юридичною особою, має свій баланс, рахунки в банках, печатку з зображенням державного герба України і своїм найменуванням. Цей орган також може від свого імені укладати договори, виконувати зобов'язання, бути позивачем і відповідачем у загальних і арбітражних судах.

Своїми основними завданнями Комітет вбачає участь у підготовці проектів указів і розпоряджень Президента України в ділянці поліпшення становища жінок, забезпечення їм рівних прав і можливостей, захист інтересів сім'ї та держави, вирішення проблем поліпшення демографічної ситуації. Комітет розглядає пропозиції центральних органів виконавчої влади України, Автономної Республіки Крим, місцевих органів влади, неурядових організацій та громадян з проблем, що входять в компетенцію Комітету. Він також підготовляє відповідні рекомендації Президентові України. Поряд з цим цей орган забезпечує експертизу проектів рішень центральних органів державної влади і управління України, її Верховної Ради з метою виявлення реального становища жінок, дітей, родини в економічному, політичному, соціальному і культурному житті суспільства, в ділянці демографічного розвитку країни і формуванні необхідної інформаційної бази, а також для оцінки ефективності політичних дій.

Провідними пріоритетами Комітету є розроблення концепції та програми державної політики щодо жінок, дітей, родини та проблеми відтворення народонаселення і подання Президентові України щорічних національних доповідей про становище жінок, дітей, родини та про демографічну ситуацію на основі аналізу статистичних даних, наукових досліджень, участь у перевірці виконання указів, розпоряджень і доручень Президента України з питань компетенції Комітету. Дані, які він отримує, у свою чергу, є у значній мірі відправними в координації діяльності центральних органів державної виконав-

чої влади, наукових установ, неурядових та інших організацій, громадян у формуванні і проведенні єдиної державної політики для вирішення проблем жінок, дітей, родини, відтворення народонаселення.

Вагомими завданнями і напрямками роботи Комітету є також участь у вирішенні проблем підвищення правової культури працівників державних та громадських організацій, населення у підготовці та підвищенні кваліфікації кадрів, зайнятих вирішенням питань становища жінок, дітей, родини та поліпшення демографічної ситуації.

Україна багата своїми духовними та культурними традиціями. 70-річний радянський тоталітарний режим часто нівелював глибинну духовну свідомість українців, яка брала коріння від своїх далеких предків, їх вірувань, культів, поклоніння силам природи, від кращого давнього культурно-соціального досвіду, християнської релігії. Тому й тепер, коли Україна утверджує свою незалежність, свою державу, прагне будувати її як демократичну і правову з пріоритетами загальнолюдської моралі, коли її духовним прапором має стати людський вимір, у цих умовах надто зростає відповідальність жінки як берегині духовної спадщини і генератора нової людяної культури. Отож сприяння духовному, культурному відродженню українського народу, зміцнення родини як осередка суспільства, місця, де формуються основи і пере-віряється на стійкість світобачення кожної людини, особливо молоді, є одним з провідних напрямів Комітету.

Ефективному вирішенню цих питань значно сприяє тісна взаємодія Комітету зі засобами масової інформації. Ці зв'язки мають на меті показати реальне становище жінки в Україні, родину у різних аспектах життєдіяльності, а також розкриття і якнайповніше вирішити проблеми відтворення народонаселення України, яке за останній час зменшилося.

Комітет не мислить своєї роботи без набуття різнобічного досвіду, вирішення питань становища жінок у країні, створення їм умов для повного виявлення їх всебічних творчих здібностей, потенціалів для реального самоутвердження і реалізації у соціальному і політичному житті. Насамперед така робота виявляється через участь у міжнародних, міждержавних засіданнях, нарадах, семінарах, симпозиумах, конференціях, які стосуються життя жінок, дітей, родини та демографічної політики. Це також і організація міжнародних конференцій, нарад, симпозиумів у себе в країні з метою зовнішнього обміну передовим досвідом соціального захисту жінок, їх самоутвердження у соціально-політичному та еконо-

мічному житті.

У здійсненні цієї роботи Комітет має право брати участь у виробленні державних програм соціально-економічного розвитку, проектів законодавчих та інших правних актів з питань, що є компетенцією Комітету. Для цього він отримує від державних, громадських організацій та урядових осіб необхідні для його діяльності документи, статистичні та інші матеріали. При потребі він формує тимчасові робочі групи, залучає фахівців центральних органів державної виконавчої влади, наукових працівників, закордонних експертів для проведення розробок, експертиз, соціологічних досліджень, програм, доповідей, звітів. Комітет бере також участь у роботі центральних органів державної виконавчої влади з питань своєї компетенції. Винятково важливим його правом є здійснення контролю за реалізацією виконання законодавства про охорону прав жінок та дітей.

Становленню громадянського суспільства, швидкому зміцненню соціально дієвої ролі жінок сприятиме реалізація права Комітету надсилати статистичні, аналітичні і методичні матеріали з життя жінок та дитинства до державних та громадських організацій. Рішення ж Комітету є обов'язковим для розгляду виконавчої та судової влади у Верховній Раді України.

Для вирішення питань на регіональному рівні, які входять у компетенцію Комітету, врахування специфіки та проблем, що виникають у роботі місцевих відділень, у його складі діє координаційна рада, яка скликається один раз на місяць. Ця структура утворена з представників регіонів (заступників голів обласних виконкомів, заступника прем'єр-міністра Автономної Республіки Крим, голів Київського та Севастопольського виконавчих комітетів). Проекти рішень, пропозиції, вироблені під час засідань Координаційної ради, приймаються Комітетом для опрацювання і розгляду. Коли ж ці матеріали потребують доопрацювання та узгодження чи додаткового розроблення фахівців та науковців, то тоді проводиться засідання Колегії. Остання у свою чергу є колективним колегіальним дорадчим органом, де питання, проекти, плани, пропозиції проходять експертизу для дальшого розгляду, об'єднання, розроблення в міністерствах, установах, інститутах. Рішення Колегії є дорадчим для Комітету.

Колегія складається з голови Комітету, його заступників, керівників провідних громадських об'єднань, представників Верховної Ради та Кабінету Міністрів України. При необхідності проводяться розширені засідання Колегії, на які запрошуються інші представники громадських організацій, Верховної Ради та Кабінету Міністрів України, наукових та державних організацій.

Щодо структури Комітету (думаю, що жінкам у США буде цікаво знати і це), то вона така: голова Комітету, перший заступник голови, який є керівни-

ком управління з питань дітей та демографічної політики, заступник голови є одночасно керівником управління з питань жінок та материнства. Інший заступник — керівник управління з організаційних питань та регіональної політики. Ще один заступник — керівник управління з питань правової політики та міжнародних зв'язків.

Структура Комітету передбачає і трьох головних консультантів. Один з них представляє управління з питань жінок та материнства. Другий — з питань дітей та демографічної політики. Третій — з питань правової політики та міжнародних зв'язків. На постійній основі працює і секретар-діловод. Так що Комітет уже зформований і працює над вирішенням конкретних програм.

Слід сказати, що нині навколо Комітету створено досить широку мережу нештатних структур, які працюють з ним і є його підрозділами. Це, зокрема, пресовий центр, телевізійна студія.

У свій час я подала пропозицію голові Комітету Олені Крандаковій створити інформаційний центр, який був би координуючим органом між Комітетом і жіночими організаціями і який би інформацією про передовий вітчизняний і зарубіжний досвід скеровував їх роботу, сприяв швидкому піднесенню у відповідність з кращими результатами, досягненнями жінок міжнародного жіночого руху, з передовою суспільною думкою.

Щодо цієї пропозиції, то вона ще не реалізована, але вона поклала початок налагодженню якнайтіснішого зв'язку Комітету з засобами масової інформації, що є само по собі надто корисним і перспективним. Адже підвищення авторитету, ролі жінки допоможе будівництву і розбудові молодій українській державі. Але насамперед такі зв'язки допоможуть жінкам усвідомити свою багату в чому неідентичність з менталітетом чоловіків, посприяють швидшому утвердженню самосвідомості тендітної статі, своєї виключно прекрасної місії — своїм всебічним і глибоким тонким розумом повертати людей до миру, злагоди, до творення добра і краси, до гармонійних стосунків людини з людиною, зі суспільством, природою. І цим кожному виявляти своє по-справжньому людське обличчя. На державному радіо, наприклад, появилася нова передача "Імідж жінки", крім традиційної "Берегиня". Вже відчутно змінюються інтонації, акценти щодо місії, ролі жінки на землі і в інших передачах. Хоч спочатку "Імідж жінки" грішив чоловічим моралізаторством, якою треба бути жінці, щоб користуватися авторитетом у чоловіків, тобто бути такою, як вони з подачі чоловіка-психолога. І зовсім в його розповіді не враховувалася глибинна суть жіночої ментальності — її значно глибший, тонший, всебічніший погляд на оточуючу дійсність, на творення краси, добра іншими методами, іншим баченням світу.

Перша передача "Імідж жінки" не сприяла утвердженню самобутности жіночої ментальности, пробудженню її самосвідомости, а навпаки — наворотанню жінки у чоловічий образ. Не вистачає, на мою думку, і нині передач з жіночим осмисленням себе у світі, у суспільстві, з аналізою подій сьогодення, пропозиціями, які ідуть від жіночого розуму і душі, особливо щодо місця жінки у житті, створення їй умов для вираження саме жіночого творчого потенціалу. Необхідні ще й матеріали у пресі, на радіо і про виховання у хлопчиків поважливого ставлення до жінки, усвідомлення чоловіками своєї гідности як захисників жінок.

Будучи референтом-консультантом О. Крандакової, як народного депутата, я неодноразово подавала їй пропозиції і про впровадження жіночих навчальних програм в навчальних закладах різного рівня. Ця пропозиція тепер впроваджується на практиці. Ще не так відчутна всебічна підтримка жіночих проєктів, на чому також наголошувалося.

У свій час я також запропонувала теперішній голові Комітету, тоді просто народному депутатіві, провести парламентські слухання, на яких було б розглянуто питання про виконання конвенції ООН про повну ліквідацію всіх форм дискримінації жінок. Невдовзі такі слухання відбулися. Перед цим я підготувала цілу низку пропозицій для Олени Крандакової, як уже голови Комітету і народного депутата, знаючи, що вона буде виступати. Значна частина з них прозвучала під час її виступу на слуханнях. Вони стосувалися монополізації, узурпації чоловіками престижних і керівних робочих місць в наслідок існування у свідомості багатьох чоловіків стереотипів розуміння жінки як нижчої істоти. Або ж в наслідок характерного для чоловіків неправильного розуміння призначення своєї фізичної сили, її реалізації і прагнення будь-що бути першим у всьому, що спонукає їх до таких дій, коли вони ставлять жінок і без того слабших у фізичному розумінні і значно вразливіших у нерівні зі собою соціальні умови, коли через подвійне наваження на роботі і вдома у жінок є менше можливостей для творчости, для ділових зв'язків, а в кінцевому підсумку для самореалізації. Під час слухань говорилося і про фізичне насилля над жінками у родинях, інертність дій у цьому пляні органів правопорядку, про необхідність створення кризових центрів для жінок.

У своїх пропозиціях голові Комітету й іншим депутатам я особливо наголошувала на необхідність врахування у державній політиці специфіки жіночого організму, психології, її духовности у всіх проявах життя, про взаємозв'язки її стану душі з родинними справами, з членами родини. Адже життя так побудоване, що невдоволення жінки своєю невлаштованістю, нереалізованістю у суспільстві обов'язково позначається на відносинах у родині, в суспільстві,

на вихованні дітей. У зв'язку з цим мало проголосити формальну рівність у законах жінок і чоловіків. Важливо створити умови, в яких жінка змогла б себе реалізувати, і щоб вони гарантувалися державою, свідомістю суспільства. Конституція жінки така, що у відповідних для неї умовах вона здатна виконати будь-яку роботу, справу (не ту, звичайно, яка пов'язана з необхідністю затратити фізичну силу) краще, ніж чоловіки. І цю особливість слід врахувати як державотворцям, так і роботодавцям, якщо вони турбуються про майбутнє держави, народу. Адже здоровий генотип може дати тільки здорова фізично, психологічно, духовно і душевно жінка. Покищо подвійне навантаження жінки у родині і на роботі не зберігає її для творчого осмислення виховання дітей, самореалізації, для відновлення фізичного здоров'я. В цілому у законодавчій роботі не вистачає необхідного підходу до визначення її прав людини, її ролі на землі як носія краси, облагородження всіх боків життя. Отож нині робота Комітету спрямовується на вирішення цих питань на практиці, триває робота над програмами "Плянвання сім'ї", "Діти України" тощо.

У зв'язку з цим є дуже добрі пляни створити у країні умови для поліпшення здоров'я жінок, дітей через очищення питної води від радіації та інших шкідливих речовин. Для України, зараженої чорнобильським лихом, вирішення цього питання є особливо злободенне. Адже чисте життя (зародження дитини) має відбуватися у чистому середовищі, у чистому організмі матері. В Україні є розробники концепції про пам'ять молекул води, зокрема водню, який є в її складі, про усунення з неї небезпечних речовин, енергії, які є в її пам'яті. У Комітеті нині думають над тим, як цю ідею впровадити у виробництво, очистити питну воду для вагітних, дітей та всіх людей. Підтримав цю ідею і Президент України.

Через свої депутатські запити голова підкомісії у справах материнства і дитинства Л. Григорович прагне вирішити питання поліпшення дитячого харчування.

У своїх пропозиціях голові Комітету я писала і про необхідність створення для жінок специфічного режиму праці зі скороченням на дві-три години робочого дня там, де діє конвейер. На творчих роботах — повніше дозволяти працювати вдома. У таких умовах жінка може зробити значно більше і краще, ніж у погано пристосованих до цілоденного проведення кабінетах. Держава отримає менше втрат таким чином, ніж тепер, коли є значні втрати продуктивности жіночої праці через погане здоров'я жінок, велике їх навантаження, хвороби дітей, здоров'я яких тісно пов'язане з материнським.

Л. Григорович, виступаючи недавно на радіо, сказала, що, незважаючи на важкий економічний стан

у країні, ми повинні все зробити для створення відповідних умов для праці і збереження здоров'я жінки.

На часі, вважаю, і організація соціальної медицини в країні. Вирішення цієї справи тісно пов'язано з іншими аспектами виявлення і впливу на суспільство жінки, її менталітету, світосприймання через творчість, творення прекрасного у різних виявах її життєдіяльності, у стиканні з найрізноманітнішими

проявами буття, з природою. Створення належних умов для реалізації жіночого, по-справжньому людського потенціалу, мислення і душі матиме безумовно виховний, облагороджуючий вплив на суспільство, на досягнення всебічного його прогресу. Цьому сприятиме і 1996 рік, який буде вважатися роком української жінки.

м. Київ.

Г. Панчук.

УКРАЇНСЬКІ ПРАЦІВНИКИ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ І МОЛОДІ ІМ. ЛЕОНІДА ГЛІБОВА
U.P.L.D.M. 2199 Bloor Street West, Toronto, Ontario, Canada M6S 1N2

СВІТОВА КООРДИНАЦІЙНА ВИХОВНО-ОСВІТНЯ РАДА при СВІТОВОМУ КОНГРЕСІ УКРАЇНЦІВ

Торонто, 4 жовтня 1995

Вельмишановній Пані
Ользі ТРИТЯК
Заступниці голови Союзу Українок Америки
Адміністраторці дитячого конкурсу СУА
та редакторів книги-альбому "РІК РОДИНИ 1994"

Достойна й Дорога Пані!

СКВОР-а та УПЛДМ разом дякують Вам за книгу-альбом "РІК РОДИНИ 1994", незвичайно чепурно й старанно видані підсумки дитячого конкурсу. Неважко уявити собі таку величезну та повну необхідних подробиць роботу, Вашу та Всіх, хто працював при адміністрації конкурсу, оцінці аж 426-и праць та врешті — над редагуванням цієї книги. Зрозуміло, що зусилля такого великого гурту, майже півтисячі українських дітей із дослівно усіх кінців світу, цілком заслуговує на утривалення таким виданням.

А для педагогів — це безцінне джерело студій над питанням, як сприймає дитина існування та діяння своєї родини. Звичайно ми знаємо лиш, як розуміють родину дорослі. А це тільки половина правди. Тому саме Вашим виданням Ви заповнили очевидну прогалину у знанні наших педагогів — і в цьому найбільша Ваша заслуга.

Бажаємо Вам сил та здоров'я — на многі літа і на ще багато подібних конкурсів! Хай Бог помагає!

За СКВОР-у:

Іроїда Винницька, голова

Віктор Павленко, секретар

За УПЛДМ:

Антоніна Горохович, голова

Леся Храплива-Шур, секретар

РІК РОДИНИ 1994

THE YEAR OF THE FAMILY
1994

Обгортка книжки "Рік Родини 1994".
Cover of "Year of the Family 1994".

НЕОЦІНЕНИЙ ДАР

Ще і ще раз гортаю сторінки не такої вже й великої книжки та думаю, яку небезпеку вона чинила для не так давно почилого радянського суспільства? Ні тобі критики радянської влади та її "здобутків", ні закликів до повалення існуючого ладу... Та й ідеться в книжці про таку глибоку історичну далечинь, що годі й шукати якихось таємних замислів проти радянської влади.

Хоча, як сказати. Ось, скажімо, ім'я автора: Докія Гуменна. Сучасному читачеві в Україні воно мало що говорить, а ось у тридцять роки було досить відоме. І не тільки тому, що Докія Гуменна була авторкою тапановитих нарисів про тодішнє сільське життя, якими зачитувалися люди. Насамперед тому, що саме про неї говорилося: її твори — то "замаскований наклеп на партію, на пролетаріат, на радгоспне будівництво, на цілий процес соціалістичної реконструкції". В цьому тоні відбулася тоді ціла газетна і партійно-пропагандивна кампанія. І якщо Докія Гуменна уникнула процесів СВУ або каральних акцій 1937 року, то, мабуть, тому, що голос її вже з початку тридцятих років практично зник з літератури.

І лише в еміграції з'явилися твори, які й складають нині літературне ім'я відомої української письменниці Докії Гуменної. А серед них — і та, яку оце вперше ми побачили тут, в Україні: "Благослови, мати!"

З другого боку — науковий апарат книжки-казки: тут і М. Грушевський, і М. Аркас, і В. Щербаківський, О. Воропай — ціла бібліотека заборонених імен. А ще ж вчитаймося в текст, скажімо, в такі рядки: "Чи ж не пробирає священний 'льодовиковий' мороз по шкурі, коли вдумаєшся, що Київщина, Чернігівщина, Вороніжчина, Полтавщина, Гуманщина, Надпоріжжя, Побужжя, — ці так тільки легко заштриховані молодю археологією обриси майбутньої України, — що започаткували вони своє життя десь 50 тисяч років тому, якщо не значно давніше? Ось із якого часу треба починати нашу історію, бо це звідти б'ють наші джерела. Ще Московщина вся стояла під двокілометровими горами криги, як по Україні вже буйно процвітало життя".

Ось тоді й стає зрозуміло, чому книжка-казка Докії Гуменної "Благослови, мати!", яка вийшла у США 1966 року, майже тридцять років була невідомою в Україні. Щойно цього року Видавничий дім "Кієво-Могилянська Академія" у Києві дав змогу прочитати цю навдивовиж цілісну, написану ніби на одному подихові, книжку.

Правда, я передбачаю зверхньо-іронічну посмішку на устах деяких українських вчених-істориків, скажімо, академіка П. Толочка. Про яку Україну, та ще й 50-тисячолітньої давности, можна говорити, якщо на-

віть період Київської Русі він не визнає, в 70-ті роки облудно ввівши в історіографію інший, обтічніший термін "Древней Русі". На таких позиціях академік стоїть і нині: "української нації, як державно-політичної спільності ніколи не існувало", як не існує поняття "корінний народ", "одвічність проживання", а "єдиним привілеєм українців є те, що вони дали назву країні, і їх мова визнана державною". Далі — "нульовий варіант громадянства" (газета "Київські новості", 20 жовтня 1995). Не дивуймося таким. Вони й про рідну матір не скажуть, що то їхня мати. Скажуть, що це жінка, котра дала їм життя — та й годі, далі — суцільно їх власна історія.

Книжка Докії Гуменної адресована не тим, хто, крім себе, не знає нікого. Вона для тих, хто хоче знати, "де і коли з'явилися наші прапрадіди, хто і коли творив звичаї, вірування, мову, пісні, відмінно українські". "О Трипілля, сім тисяч років тому! — вигукує письменниця в передмові. — Ти так само давне, як і Єгипет чи Шумер. Відтоді, значить, і мій родовід? Це відомо вже з наукових археологічних звітів. та хочеться, щоб це усвідомила й кожна українська людина".

А що таких — допитливих, уважних, ідеологічно незашорених, в Україні стає щораз більше, а особливо серед молодшого покоління, яке вже у школі вивчає і Грушевського, і Аркаса, й Воропая, то можемо тільки тішитися з того факту: маємо крім них ще й казку-есеї Докії Гуменної.

Схвильовано, зі справжнім трепетом першовідкривача, передає вона читачеві своє бачення історії, свою версію творення української нації. І нехай увінчаний академічним званням П. Толочко скільки хоче говорить про те, що української нації не існує, ми, українці, знаємо, що ми були на цій землі завжди. Отож нам цікаво знати, як саме ми стали українцями, і книжка Д. Гуменної дає на це запитання відповідь. Таку, як це їй уявляється. Ми можемо з нею погоджуватися, а можемо де з чим і посперечатися, однак нам дуже цікаво вирушити в подорож, яка триває в часі ледве не 50 тисяч років.

Чого тут тільки не знайдеш! Ось, скажімо, жіночі глиняні зображення епохи оріньяку на території нинішньої України — з Мізина на Чернігівщині. Вони дуже подібні на інші зображення, скажімо з Віллендорфу (Австрія) або Костенків (Вороніжчина). Авторка осягає цей символ дещо незвичайно для нас: через етимологію самого слова "жінка", якому вона дає відповідники з французької, англійської, російської, старослов'янської, грецької і доходить несподівано до висновку про спорідненість понять "жінка", "жар", "чар", "цар". Цим самим пояснюється справді божественне походження "царя" — це була жертвен-

на особа, людина, яку вирощувало плем'я спеціально в жертву богам. В усьому цьому, як і в нашому звичаї пекти великодню "бабу", бажати один одному — "Спаси, Боже" дослідниця вбачає глухі відгомони ще давнішої — мустьєрської доби.

Та цур йому, тому темному мустьє, — скажемо разом з авторкою книжки, підкресливши, як і вона, тільки те, що вона звертається до нього, "щоб відчути, як сотні тисяч років грубі брили людської думки влягалися неоковирно, щоб тільки виробити перші зародки слів, ідей, звичаїв, які потім уже, в оріньяку, почали прибирати знайоміші нам форми і потім довго ще переживалися, навіть у перших століттях по Р. Х." (стор. 28).

Читача, безумовно, захопить ця мандрівка у глибину тисячоліть. І не тільки тому, що письменниця, вірна своєму задумові, раз-по-раз зближує несподіваними поворотами думки. Захоплює вільне володіння мітологією ледве чи не всього індоєвропейського простору, а також залучення фактів з інших мітологій, скажімо, австралійських чи американських

аборигенів. Для читача, знайомого тільки з радянською історіософією, тут кожна сторінка — відкриття. Повною несподіванкою буде, скажімо, посилання на дослідника в галузі мітології Дж. Кампбела та його книжку "Маски Бога: примітивна мітологія", де він однією з двох мітологічних зон вважає територію сучасної України і доходить висновку: Україна — це й був центр того величезного простору Євразії, де витворювалися рушійні міти людства. "Як це чудово збігається з твердженням багатьох мовознавців, — додає авторка, — що саме цей терен, Україна, — місце, де зародилося індоєвропейське мовне дерево" (стор. 39).

Багато несподіванок чекає читача, який взяв у руки книжку Докії Гуменної "Благослови, мати!" Її можна читати і як цікаву казку, і як добросовісний історичний есей, і як пригодницький історичний роман. Усе залежить від того, хто саме взявся до читання. Добре, що ця книжка вже є в наших читальнях. І нехай кожний відкриває її істини сам.

WORLD FEDERATION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATIONS
СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

25-ий ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС СФУЖО ім. МАРУСИ БЕК.

СФУЖО проголошує 25-ий літературний конкурс для дітей та молоді. Тема конкурсу: "Що я знаю про Чорнобиль".

Вікові групи учасників конкурсу (вік до дня реченця конкурсу 31 травня 1996 р.):

Категорія	I —	7-11 років
"	II —	12-14 років
"	III —	15-18 років
"	IV —	19-23 роки

Реченець конкурсу — **31 травня 1996 року**. В кожній категорії будуть приділені 1-ша, 2-га і 3-тя нагороди.

Конкурсні праці пересилати на подану внизу адресу. Подати докладно:

а) з діаспори: псевдонім, дату народження і категорію на творі. Ім'я, прізвище та адресу в заліпленому коверті;

б) з України: дату народження, категорію. Ім'я, прізвище та адресу.

Адреса:

World Federation of Ukrainian Women's Organizations
2336 Bloor St. West, Box 84578
Toronto, ON, M6S 1T0

Рис. 3. Сохацької.
Drawing by Z. Sokhatska.

ВАЛЕНТИНА БОРИСЕНКО

ЗАРАДИ ІСТОРИЧНОЇ ПРАВДИ

Етнополітична ситуація в Україні на п'ятому році незалежності вельми складна. Активізувалися антидержавні сили, які все частіше заявляють про традиційну українську недержавність, про те, що українці не мають своєї мови, культури, історії. Економічні негаразди ставляться у провину насамперед українцям. Ворожість до українського етносу і його культури зустрічається у власній країні все частіше з боку багатьох антидержавних угруповань.

І ця обставина все більше змушує замислюватися над трагічною долею України. Впродовж віків, користаючись доброю вдачею українця-землероба, сусіди добряче обскубли його етнічні землі на сході, півночі та заході. До Білорусії відійшла Берестейщина, Росія привласнила українські райони на Курщині, Білгородщині та Воронежчині. Після руйнації нашої Вітчизни татарами-монголами землі Посяння, Лемківщини, Холмщини і Підляшшя у різні часи належали до Литви, Угорщини, Польщі, Австрії, Росії, від 1919 року у складі Польщі.

Ми не претендуємо на перегляд кордонів України, але заради історичної правди наші сучасне і майбутнє покоління мусять знати, які нелюдські страждання пережило корінне українське населення, зокрема, Холмщини і Підляшшя, коли йому довелося залишити свою рідну землю. Досі ця сторінка болю мало висвітлена в історико-етнографічних працях. Можна привітати видання Наукового товариства ім.

Т. Шевченка "Надбужанщина" (т. 1-2, Нью-Йорк—Париж—Сідней—Торонто, 1986—1989), у якому частково висвітлені проблеми Холмщини та Підляшшя.

Група українських і польських вчених працює над написанням історико-етнографічного дослідження "Холмщина і Підляшшя", в якому будуть розглянуті питання заселення Надбужанщини українцями ще в дохристиянський період, висвітлюватиметься традиційна матеріальна і духовна культура холмщан і підляшшуків впродовж історичного функціонування. Такі пам'ятки культури, як звичаї, обряди, народне мистецтво українців Холмщини і Підляшшя свідчать про єдність української культури, її самобутність, етнічні взаємовпливи зі своїми найближчими сусідами. Холмщина і Підляшшя — це, власне, та територія, де з давніх-давен стикуються культури східних і західних слов'ян, що в етнологічному плані становить неабиякий інтерес для вчених славістів. Тепер цілісність традиційної етнічної культури українців Холмщини і Підляшшя зруйнована, більшість холмщан і підляшшуків проживають на західних та південних землях України (і досі під назвою "переселенці"), на західних землях Польщі навколо Щеціна, Ольштина, Вроцлава та на еміграції у багатьох країнах світу. Тільки українці Північного Підляшшя (околиці Більська Підляського) проживають на своїй етнічній території (тепер у межах Польщі).

З документів відомо, що 9 вересня 1944 року між польським Комітетом національного визволення та урядом УРСР було підписано угоду про переселення українців з Холмщини, Підляштя (а також Надсяння і Лемківщини) до України, а поляків — до Польщі. В угоді було наголошено на добровільному принципі переселення.

Як це було насправді "добровільно" розповідають живі свідки трагедії виселення українців-холмщан і підлящан з рідної землі. З їхніх численних розповідей, записаних у 1994—1995 роках, можна довідатися про замовчувані аспекти відомої акції "Вісла" і її підготовку.

Загальна теза багатьох розповідей про добросусідські стосунки українців і поляків — до 1937—38 років. Політики Польщі і Москви влаштували знищення тут українського етносу.

Розповідає колишня жителька села Моложів Грубешівського повіту на Холмщині Ніна Садовець (народжена 1926 р.):

— У нашому селі жили українці і поляки. До 1938—39 років жили ми в дружбі з поляками. Ходили ми не раз до поляка щедрувати. Вони ходили до нас на Святий вечір, на кутю, бо то смачнее, а вони не варили. А ми на їхнє Різдво до них ходили. Та зібрали тоді зібранне і сказали, щоб ми переходили на поляків (цебто вихрестилися на католиків). Українці всі відмовилися. Тоді по хатах почали ходити нічною... Казали Армія Крайова, але яка то армія? То поляки з нашого та сусідніх сіл. Приходили і в муку нафту наливали, подушки розпускали і пір'я по хаті летіло. Погрожували. Тоді вони церкву нашу стали валити, а вона була міцна, з цегли. Забили тоді нашого священика, мучили його.

Наші батьки затяті були, всім жертвували, а на поляка не переходили. Тоді в березні 1944 року поляків попередили і вони кудись вибралися на ніч, а банда ця напала нічною і давай палити і бити наших людей. Люди втікали в підвали, льохи, то поляки запалювали соломі і там вони душилися. Хто втік — забили. Коні, корови погоріли. Я якраз виїхала в Грубешів на навчання. Бачимо, горить у нашій стороні. Думали, що то село Терebinь горить. Аж тут на другий день везуть погорілих людей на фірах. Спитали, а вони: "Ми з Моложева"... Я поїхала в село, бо там батьки, брат. Іду селом, там забите лежить, там задушене: люди, корови обгорілі. Коти нявкають, кури кудкудачут. Прийшла на двір і зомліла. Батьки мої переховалися в криївці.

Ми не хотіли їхати, ховалися, думали минеться. Та в грудні 1944 р. нас поляк-сусід по секрету попередив: "Втікайте звідси, бо будемо від Буга зачистити і всіх душити". Поляки нас гнали до Вуглева (прикордонне село). Нас звезли, посадили по чотири родини в товарняки і сказали: "Вибирайте — Запоріжжя, Херсон, Одеса". Поїхали в Одесу, поселили

нас в господаря. Добре приймали, але біда, їсти нема чого. Ми давай вертатися. Сім неділь возами їхали з Одеси до Тернополя. Пізніше переїхали до Львова, а нас тут тепер називають "москалями", бо ми православні. Там били і тут не люблять...

Юлія Теслюк (має 90 років) розповідає, що народилася в селі Суховолля на Холмщині. Батьки її мали 13 моргів поля. Наприкінці війни поляки все забрали з хати. Голюткі (голі) стіни залишили, а ми zostалися обкрадені і роздягнені. Розповідає і плаче, плаче старенька: "Бив свій садок, своє поле, було добре і треба було всьо кинути і їхати у світ. Розібрали всьо бандити розмаїте польські. Я прошу (плаче) вас ... і говорю з розхвильованим серцем і сльозами, що скільки живу тут тільки сниться мені моя хата в Суховоллі. Моє поле, мій садок, мої черешні... моя дорога хата моїх батьків. Допоможіть мені, щоб я поїхала там хоч іще раз, я чуюся на здоров'ї... Хочу вклонитися гробам моїх батьків".

Розповідає Віра Левицька (з дому Жеребець), уроджена в селі Городиславичі коло Томашова:

— За Польщі була тільки польська школа. Навіть на перерві забороняли між собою говорити "по-нашому" (цебто по-українському). А з батьками говорили на своїй мові. Русинами нас називали. У Городиславичах були самі українці, поляків лише п'ять родин було. Я була мала ще, то на село нападали поляки, якісь "кракуси". Це у 1938 році. Вриваються вночі в село, до хати ввійдуть, перини і подушки розріжуть, борошно з нафтою і піском перемішають. Заставляли, щоб на поляків (католиків) переходили, але наші не хотіли. А вже в березні 1944 року, то вже місця собі не можна було найти. Вже в хаті ніхто не спав. Поляки страшно мучили. Ми ще трохи ліпше жили, бо по сусідству поляк жив, то він попереджав, щоб ховалися. Дітей посилав. А потім і він сказав: "Ви перші підете на мотузок. Це буде завтра. Я сьогодні не маю часу". Ми втікали нічною на Галичину. Тут скоро прийшли советські і ми вернулися додому. В хаті вже було пусто, все забрали поляки. Два тижні було тихо, а потім почали мордувати вночі людей. Неможливо було жити. Спали, не роздягалися, в соломі, в криївках. Мусіли їхати, бо життя не було. Ми поїхали в Запоріжжя в село Біляївку. А там біда, голод. Ми верталися на Волинь на коровах.

Розповідає Лідія Вільнярчук: "Мій батько був з села Снятичі, а мати з Невіркова на Холмщині. Тато заробив трохи грошей в Америці і купив землю на хуторі. Там ми і жили. То все пригадати, то дуже страшно. (Плаче). Ми ходили в польську школу, то нам забороняли говорити по-українськи. Ми втікали на релігій, а вже в 1939 році забороняли, щоб ми не вчили православної релігії. А ми ж привикли до свої мови, до обрядів, до свят, до всього свого...

У березні 1944 року поляки почали бити всі села Грубешівщини. На дворі хоч голки збирай, кругом

горить, крик... Корови ревуть, коні ржат. Страшно було, страшно... Тато казав: "Я нікому нічого не зробив, мене ніхто бити не буде, не втікайте". Він боявся, щоб ми малі самі не zostалися. (Плаче). Тато казав: "Аби вже, як будуть бити, то щоб всіх побили і тих троє малих не zostалося...". А наоборот сі стало... Усіх побили, а нас троє малих zostалося... (Плаче).

Нас було п'ятеро у батьків. Брат і сестра були вже великі, а нас троє дівчаток було малих. Мені дванадцять, а меншим — одинадцять і дев'ять. Ми бігли через якусь річку, в різні сторони. Ми втікли, а батька і брата замордували в хаті поляки. Мама була в родичів, як почувла, то пішла хоронити батька з старшою сестрою нашою. Їх там теж забили обох. Забили всіх... (плаче), а хто їх там поховав, я вже не знаю. Що там сі стало, далі вже нічого не знаю. Ми були голі і босі, йшли вже додому, щоб і нас там побили, бо нам не було де подітися. Та тітчин зять нас перестрів і відвіз до маминих родичів коло Томашова. У грудні 1944 року ми виїхали з ними на Україну.

Від 8 березня до 25 березня 1944 року горіли день і ніч всі українські села Грубешівського повіту. Тоді й Сагринь спалили — старинне українське село. Люди ховалися там в постерунку. Вночі їх там усіх побили, а село спалили. Десь більше, як сімсот чоловік загинуло. Грубешівщина то сама Україна, села то всьо, всьо українські села були, то там найбільше били. Хату нашу на Холмщині спалили, могили батьків заорали. Сусіди-поляки тримають ту землю нашу. Цвинтар заорали, що навіть знаку нема, де був наш цвинтар. Засіяно, всьо чисто, елегантсько... Тільки куц бзу, що коло церкви стояв, лишився, а церкву розвалили. Гарна була, дерев'яна... Я була там два рази. Боялася туди їхати, бо діти дома zostавила".

Розповідає Євгенія Сагайко (1921 року нар.): "Я народилася у селі Варишині (Верешин), а заміж вийшла в село Ласків і там жила. У Ласкові було тільки кілька родин поляків, а то все українці. Ті поляки також по-українському говорили, вони по-польському добре і не вмiли. У нашому селі було 114 хат і поляки спалили всі доценту. Люди втікали в церкву і тую церкву з людьми спалили. Забили 10 березня 1944 року 260 душ у Ласкові. Хто лишився в живих, повтікали хто куди. Я втікала з братом малим, лізли вночі ровом на четвереньках. Ми втікали у Варишин, до діда з бабою. Жили в них, а Варишин спалили 22 березня. У нас діда з бабою живком порозрізували... (Плаче). Не вбили, а живком... Покойний тато мій з братом викрали їх і хоронили, але дітям не показували, щоб не кричали... бо ховали крадькома. Якись там ящики збили, одержу на них поклали і так поховали. За добу на Грубешівщині спалили тоді дванадцять сіл. Це Модринь, Сагринь, Черничин, Масломичі, Ласків. Це вбивали ж наші поляки-сусіди. У с. Ласкові сім'ю Міхалка Сегеди

всю вибили і голови поскладали навколо схрона".

Розповідає Зиновій Стефанюк (1934 року нар.) з села Верховина на Холмщині:

— Армія Крайова напала на наше село коли вже руські були. Вони нам говорили: "Ти посеєш, но не пожнешь...". А наші люди боронилися, не хотіли їхати. Казали: "Ми посієм, ми й пожнем". Хотіли вивозити, то чоловіки ховалися в лісі і тоді поляки напали вдень. Пам'ятаю, 11 година дня була. Мені 11 років тоді було. Сидимо з такими ж хлопцями на оболонню біля хати, аж тут їдуть військові, у польській формі, по 5-6 чоловік на возах, з карабінами. Це було 6 червня 1945 року. Розвернулися посеред села і одні поїхали вправо, другі — вліво. Їх було багато. За три години вбили 204 особи, а записано 196. Брат мій точно знав. Ми з мамою чудом залишилися живі, втікли. Загинули в основному старі, жінки, діти. На другий день звозили людей і всіх хоронили в одній могилі. Перестилляли шари покійників околотом. Я бачив тоє... Могилу високу висипали...

На другий день мама відправила мене до Холма і так нас вивезли на Україну, вже у 1945 році. Ми були в Кіровограді, родин 20 наших жили просто неба на станції до снігу. Батьки десь ходили, щось заробляли, а ми на мішках сиділи. Так кілька місяців, а тоді тікали звідтам з торбами на плечах. В Жмеринці я загубив маму, знайшов її аж в Тернополі. В селі біля Тернополя люди нас підібрали і ми там жили. Виріс, оженився на холмщачці з села Ріплин. Як ми само її батька забили. З Томашвини вона. Як ми їздили співати до Польщі, то я кажучи жінці: "Ходи, підем до твої хати". Не схотіла, побоюлася. А я ні, я ввечері таки поїхав додому (в село Верховину). Як їхав, то просто мурашки поза шкіру лазили. Думав дорогою, коли я вже приїду додому? Все пізнав, тільки багато є нових будинків... Я тоді йшов селом і думав собі: ту жив той, ту жив той... а декого вже забув. Дві родини вціліли з нашого села, не знаю як. Річка йшла до нашого села. Знаю, що була широка, а тепер вузенька. Ми там дітьми рибу лапали вудками. Карпи там водилися. Сниться мені часто моє село...

Розповідає Анісія Петришин (з дому Мартинюк), народжена у селі Верешин (в народі кажуть "Варишин") на Грубешівщині: "Не було мені шести років, як село наше спалили у 1944 році. Як виїхали, то мала 7 років, але добре все пам'ятаю. В Сокалі після війни проживало близько 80-ти родин з нашого села. Вони часто розказували, а я слухала. Наше село згоріло 22 березня 1944 року, а вивозили нас у 1945 році."

В. Б.: — Скажіть, будь ласка, чи їхали люди добровільно?

Анісія Петришин: — Не, не їхали добровільно. Одиниці такі були, які нічого не мали крім хати, або жили у панських дворах. А ті, що мали своє поле, морги, вони не їхали добровільно. Як село згоріло,

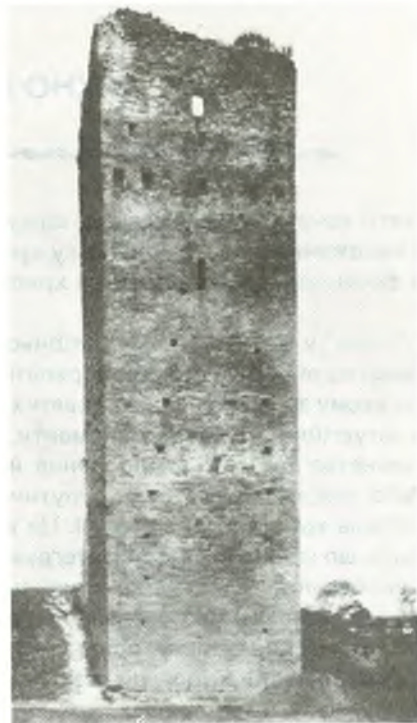
то 11 сімей жило в школі і прийшли комісари (руські), щоб виселяти. Той страх мені добре запам'ятовся. Мужчини сховалися нагору, а ми, діти, були вже так навчені бідую, що не видали їх. Комісар стріляв в стелю і питав: "Где мужчины?" А одного чоловіка поставили до стіни і навколо нього стріляли, щоб згодився виїжджати. Наша родина також не хотіла виїжджати, але приїхали поляки грабити пасіку, напали на триюрідну сестру, роззували її... Люди покликали воїнів УПА, що в той час були в селі, і вони побили тих польських бандитів. Вистріли почули радянські солдати, приїхали, взяли нас на воза і повезли на станцію. Це був листопад 1945 року. Не було вже як лишатися. Документи переселенці були в Херсонську область, але один пограничник казав батькові: "Матвію, не їдь туди, бо пропадеш". У нас було п'ятеро малих дітей. Батько послухався і залишився в Сокалі. Переселенці документи маю ще...

Розповідає Катерина Мірчук (1924 р. нар.) з села Оців на Грубешівщині: "У нашому селі було більше українців, але було й трохи поляків, які говорили по-українськи, вони по-польському й говорити добре не вміли. Стосунки з поляками були добрі і до 1937—38 років. А тоді вже починали якісь "кракуси" ходити польські, до костела стали заганяти людей. У селі було дві церкви. Одна мурована 1905 року збудована, а дерев'яну стареньку закрили. Я вам скажу, що ще за тамтої Першої світової війни багато наших людей виселяли в Росію, на Україну. Тоді вже хто вертався, то багато переходили на поляків. То ті українці, що перейшли на католиків, то були ще гірші католики, як справжні поляки.

Наше село біля границі перше, то багато людей в 1944 році повтікало, а хто зостався, то вимордували. Спалили все село, залишилося пару хат, то нічою прийшли і допалили... так що все село згоріло. Ми були записані в Полтаву. Це вже був 1945 рік. Нас довели до Сарнів біля Рівного і там ми стояли цілу добу. Кажуть, що повезуть нас на кращі землі. Ми вже думали, що в Сибір, боялися... Але повезли назад на Волинь".

Розповідає Валентина П'ятничко (1922 року нар.): "Народилася я у селі Пиніне на Томашівщині. У нашому селі жили самі українці. Поляків три родини було, навезли їх із Мазурів і віддали їм ліпші землі. Поляки ті з нами говорили по-українськи, товаришували з нами.

Одружилася я в 1943 році, під час війни. Весілля було маленьке, бо то війна. А у 1944 році я вже мала сина. Поляки нападали на нас. У нас був схрон, бо ж маленька дитина була, чоловік на полі викопав, то я там ховалася. Як наїхали поляки, то я вибігла на поле, я ніч не брала, тільки пелюшку і дитину... а їсти нічого не взяла: Чую, вже кулі блискають. Я втікала, було мені важко, то я покпала дитину і скинула чоботи, а люди думали, що дитину кинула...

*Руїни Данилової вежі під Холмом. XIII ст.
Ruins of Danylo's tower near Kholm. XIII century.*

Та де? Ми ховалися у Галичанському лісі. Вивезли нас у 1945 році. Село спалили наше дочиста".

І записано таких ще десятки розповідей, у кожній з них велика трагедія українців Холмщини і Підляшшя. Сьогодні вони вже не мріють повернутися на свою землю. Вивезені на Південь України у 1944—45 роках, поверталися кіньми, на коровах назад на Волинь, Галичину, щоб бути ближче до рідних місць. У степах повоєнних було їм голодно і незвично.

Старше і молодше покоління холмщаків, хоч і не живе тепер компактно, але як заповіт тих тисяч невинних жертв, плекає паростки культури Холмщини і Підляшшя. Організовано Товариство "Холмщина" у Львові, Сокалі, Володимир-Волинську, Луцьку, Рівному. Мають співочі гурти, хори. Співають переважно пісні з Холмщини, які дбайливо записують від старших людей. Зберігають чудом вцілілі предмети побуту, народного ткацтва, одягу. Вчителі, лікарі, краєзнавці описують спогади холмщаків про трагічні події 1943—1945 років, про нищення церков, збирають документи і фото.

Холмщани на Львівщині і Волині вразили мене своєю лагідністю, добротою, працьовитістю. Всі, хто з Холмщини, дуже дружні між собою. Проблема збереження культури холмщан потребує окремого дослідження, яке розпочалося зусиллями вчених етнографів та мистецтвознавців Київського національного університету ім. Т. Шевченка та Інституту мистецтвознавства, фолклористики та етнології ім. М. Рильського Національної Академії Наук України.

ВІКНО В ПОТОЙБІЧНИЙ СВІТ

У цій статті хочу поділитися своїми міркуваннями про шляхи входження ікони в українську культуру та її вплив на формування і утвердження християнства в Україні.

Слово "ікона" у візантійському і східно-християнському мистецтві означає образ з релігійною тематикою, на якому зображені постаті святих, біблійні сюжети та літургійно-символічні елементи. Як продукт християнства та засіб висловлення його ідей вона виникла разом з ним і була супутником всіх процесів і станів християнської релігії. Це вид релігійного культу, що сповнює важливі інтегруючі функції через донесення до глядача християнських ідей засобами образотворчого мистецтва. Конкретизуючи в цей спосіб Бога, сприяє молитовній контемплії, допомагає людині наблизитися, пізнати, поєднатися з Богом.

Ікона — це вікно в потойбічний світ, передсінок неба, інструмент контакту з ним. Не будучи відбиттям матеріального світу, підносить нас у світ духа. Для впровадження глядача в цей світ треба було відкинути ці форми і засоби малярства, які утверджують красу і приналежність матеріального світу, і користуватися тими, які перенесли б нас у світ духовної краси, краси потойбічної.

Візантійське мистецтво зформувалося на ґрунті пізньоантичної культури і охоплювало своїм впливом цілий християнський схід — Вірменію, Грузію, Балкани, Русь, Волощину, а також деякі західні осередки, які в окремих відрізках часу були під сильним впливом візантійської культури, як Равенна, Венеція, Сицилія.

Почуття мистецької окремішності двох цивілізацій — східної і західноримської, які проглядалися виразно на схилі античного світу, поглиблювалися в середньовіччі в межах двох зформованих церковних організацій: ортодоксійної — східної і латинської — західної, проявили себе виразно в час іконоборства.

Східне становище — спекулятивно-контемпліційне — зосереджувало свою увагу на безоглядних мистецьких цінностях, відірваних від матеріальної дійсності, тоді як західній прагматизм бачив у мистецтві знаряддя, яке допомагало в роз'ясненні голошених правд, ніби ілюструючи їх. Такі два підходи в служіння християнству були вирішальними для вибору малярських форм, які все більше відходили від себе, шукаючи власних засобів вираження ідеї. Власне кажучи, цей відхід мав односторонній характер:

його здійснювала Західня церква. Схід, ніби задовольнившись знайденим, реалізував свою ідею на практиці. Процес пошуків засобів виразу у релігійному мистецтві Заходу пройшов шлях довжиною в кілька століть, відходячи все більше від принципів візантійського мистецтва в напрямі реалізму, щоб знайти своє завершення в творчості майстрів Ренесансу, таких як Леонардо да Вінчі, Мікельанджельо, Рафаель, Веронезе та ін. Вони визначили напрями розвитку релігійного малярства Заходу, починаючи з XVI ст. до наших днів. Це мистецтво, його принципи і форми впливали з відмінного від Сходу погляду на його функції, або іншими словами, Схід і Захід акцентували засобами образотворчого мистецтва різні аспекти християнства, що було наслідком цілого ряду факторів теологічного, культурного та геополітичного характеру.

Єдиний до середньовіччя християнський світ розколовся на Схід і Захід. Мало помітні внутрішні процеси протистояння знайшли своє завершення в 1054 р. поділом християнства на східне православ'я і західній католицизм. Причиною були не якісь істотні технологічні розбіжності, а політичні мотиви. Проте і до цього розриву Схід і Захід жили своїм, окремим життям, творили свою культуру, своє мистецтво, корені якого проросли глибоко в землі цих народів, де воно розвивалося. Отже, ментальність і традиції Сходу і Заходу знайшли найповніше своє відображення як у політичному устрої, так і в культурі та мистецтві цих двох світів. Можна б заризикувати твердити, що ні в якій формі християнського вчення не проявилися так помітно два бачення, два сприйняття, два тлумачення науки Христа, як у малярстві, чи ширше — в образотворчому мистецтві. Помилковими, на мою думку, є твердження ряду мистецтвознавців, які бачать основні відмінності візантійського мистецтва від мистецтва західного у формі мистецького виразу. Основні відмінності знаходяться не на поверхні, а значно глибше, у змісті, ідеї мистецького твору. Саме вони, ідеї, породили форму, яка могла б найкраще виразити ідею, була б адекватною їй.

Різниця між Сходом і Заходом, крім зміщення акцентів у тлумаченні християнства, знаходила своє віддзеркалення в інших зовнішніх його проявах, тобто в будівництві, обряді, музиці. Оскільки в даному випадку нас цікавить найбільше ікона, зупинимося коротко на історії її виникнення і розвитку, а також різниці функції і ролі ікони в християнстві східного обряду і образу в християнстві західного обряду.

Як було сказано вище, ікона була витвором і засобом вираження християнських ідей. Як складова частина старохристиянського мистецтва розвивалася в двох періодах: перший — до медіоланського едикту Константина Великого, в 313 р., другий — після медіоланського едикту, коли християнство стало державною релігією. В 330 році столицю перенесено до Візантії, яка стала зватися Константинополем, що дало початок Візантійській імперії. В першому періоді, званому катакомбним, коли християни діяли в підпіллі, мистецтво служило людям убогим і мало напівпримітивний характер в порівнянні з мистецтвом поганського суспільства. В катакомбах, де відбувалися зібрання перших християн, а також захоронення померлих, стали появлятися мальовила в техніці фрески. Це були символічні зображення: риби, птиця, виноград, явір, Добрий Пастир, а також мотиви, запозичені з античної мітології — Орфей, Ерос і Психея, сцени Старого Завіту — жертва Авраама, ковчег Ноя, Даниїл серед левів, сцени Нового Завіту — воскресіння Лазаря, розмноження хліба і т. п. Найбільш відомі мальовила находилися в Римі, Неаполі, Сицилії та Сардинії.

Вже перші фігуральні зображення в старохристиянському мистецтві викликали застереження, що випливали з традиційних тлумачень першої заповіді Декалогу, підтримуваних Тертуліаном та Лактанцієм. Ця позиція дала про себе знати в найбільш брутальній і варварській формі у VIII-IX ст., відомій під назвою "іконоклязму", а також у XVI ст. заініційована Лютером. Іконоборчі рухи мали під собою певний ґрунт: ікони ставали подекуди предметом такого почитання, яке було належне лише Богу.

Під впливом зростаючого спіритуалізму початкові впливи античного реалізму і гелленістичного ілюзійнізму почали уступати своє місце деформації та мистецтву знаків і символів. Малярство і різьба перестали зображати світ дійсний, а творили новий надреальний світ за допомогою нових засобів виразу, таких як фронтальне зображення, площинність, застосування відвортної перспективи. Запам'ятаймо! Те, що відкинуло візантійське мистецтво в пошуках засобів виразу, як щось непридатне для голошення ним християнських істин, прийме на своє озброєння західній Ренесанс кілька століть пізніше.

Візантійське мистецтво відзначалося великим почуттям монументальності, неперевершеними зразками чого може служити як архітектура — Св. Софія в Константинополі, — так і мозаїка Сан Вітале і Сан Аполінаре Нуово в Равенні, мозаїка і фрески св. Софії і Михайлівської церкви в Києві та багато інших. Суворі ієрархічність державного ладу, вершиною якої є цар, досягає свого апогею за панування Юстиніяна в VI ст. Ієрархічність, яка панувала в державі, знаходить своє віддзеркалення в розміщенні

зображуваних постатей на стінах храмів. Всі зображення розміщуються в окресленому порядку і зв'язку згідно із старанно розробленою схемою. Система розміщення і розпису відшліфовувалась, набула чіткості і завершеності. Перехід від Базилікового типу храму до хрестокупольного сприяв як формуванню образу Марії-Оранти і Христа-Пантократора, так і розміщенню всіх інших зображень. Христа представляють як учителя в оточенні апостолів, або як Володаря світу Пантократора, який говорить: "Небо — це мій трон, а Земля — це мій підніжок". Мистецтво ікони є поважне і просте. Ніяких зайвих деталей, які б псували цілісність, ніякого реального оточення для зображуваних постатей. Тло абстрактне, в основному, золоте, на якому стоять безтілесні вертикальні постаті у строго удрапованих складках шат, з руками у молитовному жесті, широко відкритими очима дивляться на нас. Плоскі, лінійні силуети прилягають до поверхні тіла, створюючи величаві композиційні єдності. Покриті мозаїками стіни храмів змагаються між собою багатством, блиском, кольористичною гармонією. Незважаючи на обмежену палітру, яка складається з білил, сині, зелені, червені й золота, — вони вражають силою свого виразу. Всяке відтворення реальності чуже цьому мистецтву. Відсутній рух, жести, різноманітні положення тіла. Малярство ікони шукає форм постійних, спокійних, простих, узагальнених, щоб врешті дійти до одностайності і схематизації.

Один з отців Сходу, Григорій Великий, писав: "Зображення роблять в храмах для того, щоб ті, хто не знає грамоти, принаймні дивлячись на стіни, читали те, що не в змозі прочитати в книгах". Таке визначення завдання живопису, висловлене в IV ст., як не можна краще віддзеркалює функції церковного малярства Західньої Церкви, починаючи з Ренесансу до наших днів. Якщо малярство Східньої Церкви концентрується на розкритті Божої природи Христа, то Західня Церква розкриває людську Його природу. Доменою малярства Сходу є потойбічний світ, небо, доменою Заходу — Царство Боже на землі. В поле зору мистців Заходу попадають, перш за все, сцени діяльності Христа, апостолів і святих тут, на землі. Зображення подій, які відбувалися на землі, вимагало таких засобів вислову, такої мистецької мови, яка відповідала б реаліям подій. Такою мовою міг стати лише реалізм.

Це побіжний огляд питань, пов'язаних з церковним малярством Сходу і Заходу, зокрема іконою, з можливістю чи неможливістю її розвитку в наш час, а в зв'язку з цим — з доцільністю продовження візантійських традицій, вибору пластичної мови для виразу в найбільш переконливій формі науки Христа. Його треба сприймати як вступ до ширшої та більш поглибленої розмови.

ВІСТІ З ЦЕНТРАЛІ

XXIV КОНВЕНЦІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Екзекутива Союзу Українок Америки повідомляє, що XXIV Конвенція США відбудеться 24—27 травня 1996 року в готелі Радісон біля Філядельфії.

Господарем Конвенції є Окружна Управа Філядельфії. Конвенційний Комітет очолила Марія Кондрат, заступниця голови — Христина Іжак.

У програмі Конвенції заплановано ряд семінарів, пов'язаних із різними ділянками праці США, теми будуть своєчасно подані в пресі.

З нагоди Конвенції буде видана пропам'ятна книга. Видавничу Комісію очолила Ярослава Рубель, пресова референтка Головної Управи США. Приймаємо привіти та оголошення для розміщення в Конвенційній Книзі.

Запрошуємо членство США та українську громаду запам'ятати вищезгадану дату та взяти численну участь у Конвенції Союзу Українок Америки.

ГОСТЯМ РАДІ!

Членки 35-го Відділу США в Озон Парку склали **250.00 дол.** на уфундування однієї сторінки журналу "Наше Життя".

З нагоди XXIV Конвенції Союзу Українок Америки 83-й Відділ США в Нью-Йорку складає **1,000.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

ХТО НАСТУПНИЙ?

Щиро дякуємо!

ВІТАЄМО НОВИХ ВІЛЬНИХ ЧЛЕНОК США:

М. Оксана Бачинська (Bachynsky)
Арета Бук (Buk)
Христина Голубець (Holubec)
Оксана Ємченко (Yemchenko)
Меланія Маззорана (Mazzorana)

Надія Світлична (Svitlychna)
Олександра Селф (Self)
Марія Шуст (Shust)
Л. Юган (Juhacz)

ЩИРО ВІТАЄМО НОВИХ СОЮЗНЯКОК І БАЖАЄМО УСПІШНОЇ ТА ПРИЄМНОЇ ПРАЦІ В США!

ЖІНКИ В ГРОМАДСЬКОМУ ЖИТТІ УКРАЇНИ, 1884—1939

Найбільша біла пляма в знанні про Україну, про її минуле та сучасне, — це участь жінок у суспільному, політичному, економічному та культурному житті України. Саме суспільне життя на Україні не досліджене повністю, і тому часто висвітлення історії України віддзеркалює не так її власне минуле, як підхід дослідника. Ця книжка намагається представити не повну, а тільки половинчасту історію України, включаючи жінок у свою розповідь про минуле. Англійський оригінал твору, результат десятків років праці по архівах та бібліотеках Європи і Америки, викликав широке зацікавлення серед англомовних читачів. Книжка, високо оцінена фахівцями, одержала нагороди Антоновичів, Ковалевих та Гелд. Розглядаючи досі використаний архівний матеріал, автор змогла відтворити діяльність зорганізованих спільнот жінок у всіх частинах України та згадати про працю жіночих організацій поза межами України. Жінки писали мало про свою діяльність, і значна частина цієї праці зовсім невідома. Особливо цікавою є сторінка

Обгортка книги Марти Богачевської-Хом'як "Білим по білому".

Cover of Martha Bohachevsky-Chomiak's "White on White".

про діяльність жінок на міжнародній арені.

Це праця не тільки про славних жінок України, а радше відтворення досі недослідженої історії громадських організацій на Україні і на територіях, де жили українці. Тому автор мусіла розглянути національне підложжя жіночих організацій, а також їхнє зрозуміння фемінізму. Англійський оригінал зацікавив широке коло читачів своєю подвійною тематикою — націоналізму та фемінізму. Українського читача зацікавить праця про найбільшу білу пляму історії України — життя половини її населення — жінок.

Книжка вийшла у видавництві "Либідь" в Києві накладом Союзу Українок Америки. Ціна 25.00 дол. (з пересилкою). Можна замовляти в Централі США.

Марта Богачевська-Хом'як.

"НАШЕ ЖИТТЯ", СІЧЕНЬ 1996

OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

---

JANUARY 1996

Editor: TAMARA STADNYCHENKO

MARTHA T. PELENSKY

Profile of a Petroleum Engineer

BY TAMARA STADNYCHENKO

*Come and listen to the story of a man named Jed,
A poor mountaineer, barely kept his fam'ly fed,
And then one day he was shootin' at some food
And up from the ground came a bubblin' crude.
Oil, that is. Black gold. Texas Tea.*

Any one who has seen "The Beverly Hillbillies" will remember the silly lyrics and the sillier story line about the Clampetts and their rags to riches saga. Oil found, oil sold, hillbillies turned millionaires and then misfits in a posh California community which finds their rustic manners and down home lifestyle either amusing or embarrassing and sometimes both. Song and story focus on the oil gush and the ensuing wealth of the family; no attention is given to the intervening process that created that wealth and made the Clampett saga and the sitcom's premise possible. And herein lies the more intriguing tale.

Jed's find, crude oil (or petroleum), is a gooey black mess that comes from the ground and is eventually

transformed into useful components and products like propane, butane for cigarette lighters, gasoline for automobiles, kerosene for heating and diesel fuel for jet aircraft, heavy fuel for marine vehicles, asphalt, tar, and lubricants like oil for cars. Petroleum and petroleum based products are a vital part of our civilization, providing us with comforts, luxuries and basic life necessities that most of us take for granted. Few people concern themselves with how these products are made and where they come from. And even fewer are aware of the role played by the alchemist that performs this transformation — the petroleum process engineer. One of these alchemists is a Ukrainian-American woman named Martha T. Pelesky and this is her story.

Shortly before World War II, a daughter was born to Zenon and Olga Pelensky, then residents of Lviv. They named her Martha, and like most parents, had great hopes for her future. Social and political conditions in Ukraine were not conducive to the realization of these hopes, and like many of their compatriots, the Pelenskys emigrated to Germany, were caught up in the horrors of the war years, and joined the ranks of displaced persons that filled the postwar camps and faced an uncertain future.

For Martha Pelensky, childhood was a succession of d.p. camps which she recalls stoically and unemotionally. Her memories of post-camp life are less sanguine. Her early experiences in a German Catholic gymnasium in Bad Reichenhall and Munich were marked by the difficulties faced by any non-German speaking child in a country filled with people who are preternaturally xenophobic and to whom all outsiders were an unwelcome and unpleasant reminder of their defeat in the war. As a Ukrainian child, she was doubly stigmatized as an outsider and an untermensch. She spoke no German and was further hampered by the universal difficulties caused by the onset of puberty. By the time she entered secondary school in Munich, she had learned German and had overcome the traumas of becoming a teenager, but there was little to be done about German attitude. Like many Ukrainians displaced by the war and the post-war upheavals, Martha and her mother decided to start over elsewhere. In 1957, they emigrated to the United States.

Martha had already learned a little English, was young and healthy and ambitious, and found that New York City had opportunities that could be grasped and molded to fit her own agenda. For as a young girl, Martha had decided that she would become a chemist. And in America, such things were possible if one was willing to work to make them possible. Her first job, as a stenographer on Wall Street, made it possible for Martha Pelensky to enroll in night school at the Brooklyn Polytechnic Institute. As a woman enrolled in chemistry classes, she was an oddity. Transferring to engineering was even more odd, for even in America, engineering was a man's world, a man's field. Undaunted and unconvinced by comments that she would be better off in a "women's profession", she persevered. While a student, she began working for Chemico, doing "grunt work" in instrumentation automation, technical work which she now describes as slave labor that was better than typing. She refers to this period in her life as the "Babylonian captivity" — no life, just work and study and study and work. After eight years of night school, she obtained a B.S. in Chemical Engineering. At Chemico, she advanced from Engineering Aide to Assistant Instrument Engineer to Instrument Engineer. She was assigned to a supervisory position and assumed more and more responsibility until her qualifications and experience outpaced the company's potential to fulfill her professional goals.

While her work at Chemico was her foot in the door to a career in chemical engineering, the door was fully opened when she answered an advertisement placed by Mobil Oil and was hired as the first woman engineer at Mobil's Research and Development Corporation. To supplement and enhance her B.S. in Chemical Engineering, Martha Pelensky also enrolled in graduate courses in chemical engineering at the Polytechnic Institute of Brooklyn and electrical engineering at the University of Pennsylvania Moore School of Electrical Engineering, and obtained the New York Professional Engineering License. Her education and professional experience eventually led to a position as Process Engineer for Mobil, a position she held until 1993.

Ms. Pelensky describes her career as a Petroleum Engineer as "everything from nuts and bolts to theory to design". She has been involved in every aspect of the building and function of refinery units, has written operation manuals, supervised construction crews, conducted and supervised environmental and efficiency studies, designed and redesigned refining units and associated major equipment. An organized and methodical individual, Ms. Pelensky presented this writer with a detail and interesting list of professional accomplishments that she considers the highlights of her career as a process engineer.

Ms. Pelensky developed an interest in computers in the early days of computer technology, the days of big main frame computers and computer cards. Prior to 1975, information which calculated material and heat balance(s) of hydrogen reforming plants was the province of these big main frame computers. Between 1975-78, Ms. Pelensky translated this information into a program for hand held calculators which were at that time a brand new and revolutionary aspect of computer technology. She subsequently translated this information into BASIC to be run on the the new Texas Instruments PC (personal computer). She has since designed similar programs and adapted them to other p.c. systems as these have become more high tech. While many of her contemporaries struggle to achieve computer literacy, Ms. Pelensky has mastered several computer languages and has a strong interest in acquiring additional computer skills and keeping up with innovations in the field.

Petroleum refinery reactors are complex vessels with a complex system of control valves that must be opened and closed in a particular sequence to be safely operated. Early in her career with Mobil, Ms. Pelensky designed a state of the art logic valve switching interlock system for safe operation of seventy-seven valves in a Cyclic Reformer. Her safe and efficient system was put into use in refineries in Ferndale, Washington and Wichita, Kansas.

In the mid seventies, the Mobil subsidiary in Australia was sending its employees to work in U.S. Mobil refineries, and in a reciprocal arrangement, Martha Pelensky was selected for a two-year refinery assign-

ment in Australia. Working in executive and training positions, she spent 20 months in Melbourne and 4 months in Adelaide.

Petroleum products, before they can be used by consumers for their intended purpose, must be purified. One such purification process involves using hydrogen to remove sulfur from kerosene and naphtha. Between 1980 and 1982, Ms. Pelensky worked on calculation, design and specification of a retrofit of a plant to desulfurize naphtha and kerosene in Mobil's New Jersey refinery.

Lubricants designed for use in automobiles must be processed to remove wax. The old way to do this was to chill the lubricant and then filter it to remove the frozen wax. It was a complex, difficult and expensive process. Mobil engineers and scientists devised a new method to accomplish this dewaxing — using a catalyst to break up wax molecules into light components. While serving the same purpose, the new process is easier and less expensive. Between 1982 and 1984, Ms. Pelensky was assigned to design a dewaxing plant in Japan. In tandem with the design project were several trips to Japan for training and presentations.

In the early 80's, oil companies began to develop an interest in energy conservation. Ms. Pelensky prepared several fundamental/theoretical studies on how to make existing refineries more energy efficient. Based on her studies of existing refineries, she also made recommendations on designing new refineries that would be more energy efficient. One of the high points of Ms. Pelensky's work in energy conservation studies was the implementation of her recommendations and suggestions in a Mobil refinery in southern France.

As environmental concerns began to affect oil companies, much attention was focused on underground storage tanks and the compliance of such storage tanks with various government and local environmental protection agency rules. Between 1991 and 1993, Ms. Pelensky was Project Manager for Mobil Technical Center's upgrading program in New Jersey.

For Martha Pelensky, 1993 was a year of career highs and lows. With the disintegration of the Soviet Union, Russia and other former Soviet republics began to take a great interest in developing and improving the workings of their petroleum refineries and representatives from post-Soviet countries were invited by Mobil to examine the workings of American refineries. Using her native Ukrainian, Martha Pelensky assisted as interpreter for high level visitors from Russia and Kazakhstan. Also in 1993, Ms. Pelensky was awarded a U.S. Patent as sole inventor of multi-point temperature monitoring system in fixed-bed catalytic reactors. While many patents are granted in this country, relatively few are granted to *sole inventors* — most patent holders share the honor with colleagues who collaborated on the given invention.

Oddly enough, the year she was granted the patent, was the year that Mobil and other United States corporations began radically downsizing their operations

"Ditch Witch"

and Ms. Pelensky, despite her many accomplishments and long years of service with the company was one of the victims of the policy. A lifelong survivor, she has survived this shift in fate very nicely and is now working as a freelance contractor and consultant in the petroleum business. Her latest project involved studying energy efficiency and yield improvement in a Byelorussian refinery. Byelorussia, like other former Soviet republics, wants to compete in western markets and hires western consultants to help upgrade its systems and plants to conform to western standards. The project was started by a British firm which hired Ms. Pelensky as independent consultant. She wants, eventually, to do the same sort of work in Ukraine.

Having focused on the professional side of Martha Pelensky, it is important to note that the lady is a multi-dimensional human being who happens to be a petroleum engineer. Besides English and her native Ukrainian, Ms. Pelensky speaks fluent German and a little French. She has won prizes for knitting and needlepoint, charming examples of which fill her Yardley townhouse which she fixes and maintains herself. She takes pride in pointing out the drapery rods and shelving that are a small part of her "home improvement" program as well

as in her self-taught expertise as a seamstress and tailor, a skill that began with a decision to possess a Vogue wardrobe on a grunt's salary. She was wearing one of her own stylish creations when I arrived at the townhouse to interview her.

As do all houses, Ms. Pelensky's reflects the personality and interests of its owner in a myriad of ways. There is a huge collection of records, tapes and CD's evidencing an avid interest in classical music, opera, symphony, ballet. Ms. Pellensky admits to a special interest in the operas of Richard Wagner — her Siamese cats are named Tristan and Isolde — and the music of .S. Bach. The house is filled with memorabilia from her travels: Japanese dolls, Ukrainian artifacts, maps, a tea tup collection, boomerangs, a kangaroo hide and a wall-hanging of garment labels from different areas of Australia. On one wall hang framed copies of the U.S. Constitution, the Emancipation Proclamation, the Declaration of Independence, and the Gettysburg Address. When I comment that this is an unusual feature in a Ukrainian home, she answers, "I am an American. I take these things very seriously."

But her heritage as a Ukrainian American is also important to her. Nestled in one of her bookcases is a substantial video library on Ukraine (current events and history). She is a member of and major contributor to the Ukrainian Museum in New York and a new member of the UNWLA Branch 90 in Philadelphia. A longtime member of Plast sorority Verkhovynky, she served as chief camp counselor of Ukrainian Girl Scout summer camps at Pisany Kamin' in Buffalo and Bobrivka.

One of the most interesting things she showed me during my visit to her home was a poster which was

created by a colleague, signed by various co-workers and presented to her as a memento of her work as Project Manager on the underground storage upgrading system in New Jersey. For here, more than anywhere else perhaps, I see a sign of how well she has succeeded in finding acceptance and respect in the male dominated field which she chose to infiltrate. On the poster is a stylized stick-figure Martha, sporting a cast on an injured leg, calling down to a trio of construction workers who are standing in a deep hole while a couple of male engineer types look on. The stick figure is chiding the construction workers, one of whom responds by calling her "Ditch Witch", a telltale epithet that makes her "one of the guys" and attests to a sense of humor that allows her not to take herself too seriously.

Ms. Pelensky calls herself persistent and stubborn, qualities that have been taken her to interesting heights in her professional and personal life. But she failed to mention a softer side that I observed in her eagerness and willingness to explain in layman's terms difficult and highly technical information, a kind gesture that made my job easy and pleasant. And when I lamented on my ineptitude with reading maps and complained about getting slightly lost on the way to her house even with the detailed and simple map she had faxed me, there was another kind gesture — despite a foot injury that makes mobility difficult, Martha Pelensky insisted on getting into her car and leading me out to the major thoroughfare that would take me easily and safely home.

Editor's Note: As this article was going to press, Ms. Pelensky called to inform me that she is currently under contract to design a high pressure hydro-treating unit for AIB Lummus Global Incorporated. We wish her well in this new enterprise.

In April 1986, the world was horrified by the worst nuclear disaster in the history. Countless lives were lost when Chernobyl's reactor number four exploded, countless more were lost during the attempts to steam the flow of radioactive emissions into the atmosphere, and countless more in the years following the initial explosion. The fate of thousands of children effected by the disaster is the most tragic aspect of Chonobyl's bitter legacy to Ukraine. For it is children who are now suffering from leukemia, thyroid cancer and other ailments directly traceable to the nuclear accident.

Since 1986, Ukrainian organizations and individuals in the diaspora have worked tirelessly and continuously to help these small victims, providing medical assistance and modern medical technology to thousands. Women's organizations in the diaspora, notable among them the UNWLA and other members of the WFUWO, have been especially active in keeping the world apprised of the fate of Chernobyl's children and in soliciting global aid to combat the problems that Chernobyl victims face. In Beijing, at the 4th World Conference of the UN on Women, for example, delegates representing the UNWLA and WFUWO conducted a workshop on the issue. Panelists from Canada, Australia, Ukraine, and the United States spoke on the nuclear accident, its aftermath, and its effects on women and children in Ukraine.

The Ukrainian government's decision to designate 1996 as the Year of Chernobyl has prompted Ukrainians worldwide to commemorate the ten year anniversary of the nuclear disaster by developing strategies to help Ukraine overcome the resulting crises in health, energy and the environment. Under the patronage of Dr. Yuri Shcherbak, CHORNOBYL CHALLENGE '96 has been organized — its paramount goal is to educate the American public about Chernobyl and its continuing threat to human lives. As a member of the CHORNOBYL CHALLENGE '96 COALITION, the UNWLA will be participating in many of the planned commemorative events. Articles on the Chernobyl tragedy and related materials will be featured in many of this year's issues of "Our Life".

TESOL SUMMER INSTITUTE: TEACHING LISTENING AND SPEAKING

BY SALLY LA LUZERNE-OI

During June 1994 and 1995, I participated in the Summer Institute on Current Methods and Practices in TESOL, a teacher training program held in Vinnytsia and Kharkiv. My role was to present a six hour module on the teaching of listening and speaking to groups of Ukrainian teachers of English. Discussing second language acquisition, materials development, and testing were objectives of this module. The enormous amount of information about any one of these topics, along with my limited knowledge of the teachers' expectations, made planning the two-week module (at least the first time) almost as difficult as planning a semester course.

With so little time and so much to cover, I decided to limit the theoretical aspect of the module to providing the rationale for experiential activities. For example, language teachers sometimes ask students to listen to a tape or a spoken passage without giving them a reason for listening. I referred to studies showing the most effective listening practice occurs when students are told what to listen for. In other words, they should be provided with questions, grids or charts to focus their listening. After this brief introduction, I asked the teachers to participate in a listening activity to demonstrate the practical application of the theory. During our introductory session, my students had introduced themselves to me and so it was my turn to tell them about myself. But before doing so, I asked them to write the words *hometown*, *brothers/sisters*, *children*, *interests* and *holidays*. Thus, when I talked about myself, the students had reference points on which to focus while listening.

Other experiential activities included listening to directions and drawing, listening to a story and performing an action, and listening in order to predict what would happen in a story. We discussed how these activities could be adapted for classes at beginning, intermediate and advanced levels. The teachers felt that the activities which encouraged predicting were the most useful, but by the end of the first two hour session, I felt that the teachers needed to improve their own listening skills before passing on this novel technique to their students — on more than one occasion, I had to ask them to stop talking to one another and listen!

From this introduction to listening, the module moved into a combination of listening and speaking activities with an emphasis on student-centered and communicative activities. One of the current theories about language learning is that students learn better by trying to communicate pertinent ideas with a partner or in small groups rather than by simply carrying out

repetition drills or answering decontextualized questions fired at them by the teacher. In a student-centered classroom, the teacher circulates among the groups and facilitates the work in role playing, guessing games or information gap exercises. Many of the Ukrainian teachers in my classes said they were aware of these communicative skills and how to conduct them, but admitted that these techniques are not always put into practice. In a society where the traditional role of the teacher has been that of rigid and arbitrary class manager, it is not easy for a teacher to loosen the reigns of control and some feel that if they are not in front of the class lecturing or drilling, they are not teaching. In addition, classrooms with tables nailed to the floor are not conducive to group work.

Yet the room configuration did not keep the teachers from standing up and mingling with their colleagues in order to complete a variety of experiential exercises. Most of the time in the listening and speaking module was spent on activities which the teachers, for the most part, enjoyed doing and it was not unusual to hear moans when I announced the end of an activity. I had hoped to incorporate more discussion of how the teachers could adapt the materials or develop similar materials to suit their own teaching situations, but, perhaps because of time constraints, they did not seem very interested in pursuing this idea. Handouts with activities which they could plug into their lessons were most appreciated.

During the Summer Institute in Kharkiv and Vinnytsia in 1994, I was surprised at the excitement when, in the last 45 minutes of the module, I showed the teachers a sampling of evaluation forms for oral presentation. I later wondered why I had found this surprising as the evanescence of speech makes it particularly difficult to evaluate. Indeed, there is always a lot of discussion and debate among my colleagues at Hawaii Pacific University about grading speaking and listening skills. By their excitement, the Ukrainian teachers in my classes were merely corroborating the attitudes of my American colleagues. Because of the interest in the evaluations, I decided to expand that part of my module for the 1995 Summer Institute. In addition to various evaluation forms, I showed my a copy of a syllabus from a listening and speaking class which I teach in Hawaii. Both the evaluation forms and the syllabus focus on the weight of class participation, oral projects, vocabulary quizzes and an oral final exam — individual components that together determine a student's final grade for the class. This time the enthusiasm and interest were even greater

and I was asked many questions, especially about my policies regarding tardiness and absenteeism and how they affect the final grade. I explained that in a class where the grade is determined by how much and how well students speak as well as how they respond as listeners, tardiness and absenteeism can easily affect a student's grade. I also pointed out that the students' final grades are cumulative and that they cannot pass a class by performing well only on the final exam. It is important to note here that Ukrainian students I had talked with complained about classmates who, despite doing little work during the semester, had passed courses because the final exam was the sole determining factor in assigning the final grade. The students saw this grading system as extremely unfair, and apparently, the teachers in my module were of like mind on this issue. Many of them asked for copies of the syllabus to show the rectors of their universities.

While I feel that we covered quite a bit of material in those six hour modules, my one regret is that I did not get to hear about what my Ukrainian colleagues are doing in their own classrooms. I hope to rectify this during the ten months that I will be spending in Vinnytsia during the 1995-96 academic year.

ABOUT THE AUTHOR:

*Sally La Luzerne-Oi was born and raised in Green Bay, Wisconsin. She has taught in Venezuela, Mexico, Portugal, Japan and Ukraine and for the past six years has been teaching ESL and French at Hawaii Pacific University. She has co-authored a listening and speaking textbook, **Tell Me About It**, which was published in 1994 by Heinle and Heinle. In 1994 and 1995 she was a member of a team of American teachers who worked in the Summer Institute on Current Methods and Practices in TESOL, a teacher training program which was directed by Professor Zirka Voronka and sponsored by the Ukrainian National Association. Ms. La Luzerne-Oi was recently awarded a Fulbright grant which will allow her to work and study in Vinnytsia during the 1995-96 academic year. Articles from other Summer Institute participants will be appearing in future issues of *Our Life*.*

LETTERS TO THE EDITOR

Dear Editor:

I recently read the article "Ukie School — Preserving Our Roots" which was published in the September issue of *Our Life* and wanted to let you know how much I enjoyed it. The article reminded me of my own days in "Ukrainoznavstvo," especially how I resented going to school for the sixth day in a row while all of my American friends slept in on Saturday mornings and played sports during the day. I was also reminded of the Ukie school teachers our class had to deal with, the nicknames we gave them, and the tricks we played on them. In grade 11, I announced to my parents that I did not intend to do my "matura" in grade 12 and then changed

my mind. All of the teachers were surprisingly great during this ordeal — one even wrote hints on the blackboard to help us along. Our class had seven graduates. To this day, whenever I see any of my former classmates, I am pleased that I had the chance to learn about Ukraine, its heritage and culture with such a nice group of people. I hope others enjoyed reliving their Ukie school days after reading this wonderful article.

Sincerely,

Natalia K. Bilash
Millburn, New Jersey

Dear Readers:

We'd like to hear from you. Please send your comments, observations or suggestions in care of *Our Life*, Tamara Stadychenko, English Language Editor, 108 Second Avenue, New York, New York 10003.

NUTRITION BASICS FOR TODAY'S UKRAINIAN WOMAN THE FOOD PYRAMID

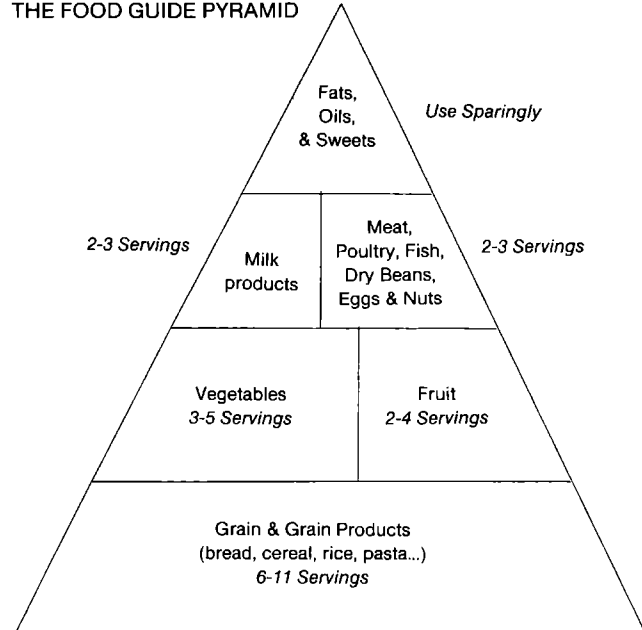
Every person growing up in a Ukrainian household knows how much food is part of everyday life, and especially of major celebrations and holidays. We are greeted with bread and salt, we celebrate Christmas Eve with twelve different dishes, and Easter with a Paska and Babka. Yet as we all know, Easter tradition also requires us to have kovbasa (sausage), eggs, butter, bacon fat, ham, as well as all of those wonderful Ukrainian sweet baked goods! Those who read current newspapers, magazines, or watch television will immediately recognize a dilemma — are not these foods currently on the “forbidden” list for good health? Indeed, in many ways they are. But don't throw your hands up in despair just yet.

Let me start by describing what the most recent nutrition advice is for eating healthy. Once we were taught about the four basic food groups. Current knowledge now provides us with the FOOD GUIDE PYRAMID, containing five basic food groups. It gives us a visual understanding of which foods we need to eat in which quantities. The bottom of the pyramid is the widest, and contains those foods which we need to eat the most of daily. The top of the pyramid is the smallest, and represents the foods that we must eat very sparingly. In the middle, you probably have guessed, are foods that are eaten moderately. What are the foods that belong to each section? They are as follows.

The base of the food pyramid consists of **GRAINS & GRAIN PRODUCTS**, such as bread, crackers, cereals, rice, pasta. This section includes buckwheat (kasha), millet, and the dough in pyrohy. One “serving” is equivalent to 1/2 cup of pasta, rice, oatmeal; 1 slice of bread or 1/2 an English muffin; 1 ounce cold cereals. We should eat between 6-11 of these “servings” each day. It's not as hard as it might sound. If you eat an English muffin for breakfast, a sandwich for lunch, and one cup of noodles for dinner, you already have eaten 6 servings that day. Now, some of you may be saying — “Ah, but starch is fattening!”. *Not true*. All food is fattening if you eat more of it than is burned in exercise. Of the different foods, starch is a carbohydrate, which contains approximately 4 calories per gram. So does protein. Only *fat* contains a whopping 9 calories per gram. It isn't the starch, but what we put on it (butter, oil, cream) that makes us fat.

The next layer of the pyramid consists of two food groups: vegetables and fruits. The **VEGETABLE** group contains all plant foods that are not grains, and are not fruit. Vegetables are lettuce, cabbage, onions, broccoli, beets, potatoes, etc. One serving of these is equal to 1 cup leafy vegetables (salad), 1/2 cup cooked vegeta-

THE FOOD GUIDE PYRAMID

bles, 1 medium potato, or 3/4 cup vegetable juice. We should eat 3-5 servings of vegetables daily, and preferably *not* all as potatoes! Variety is very important in good nutrition, and green, red, orange and yellow vegetables are very important for certain needed vitamins and minerals.

The **FRUIT** group consists of apples, bananas, oranges, pears, melons, grapefruits, plums, raisins, dates, figs, etc. One serving would be 1 apple or pear, 1/2 grapefruit, 1/4 cantaloupe melon, 1/4 cup raisins or dried fruit, 1/2 cup fruit, or 3/4 cup of fruit juice. We need to eat 2-4 fruit servings daily.

The upper middle layer of the pyramid consists of two food groups as well: the meat group and the milk group. The **MEAT** group consists not only of meats (beef, chicken, pork, etc.) but also of eggs, fish, peanuts and peanut butter, and cooked dried peas and beans. The reason these other foods are in the meat group, is due to their high protein and iron content. A serving of these foods would be equivalent to 2-3 ounces of cooked meats, 1 egg, 2 tablespoons peanut butter, or 1/2 cup of kidney beans or cooked dried peas. We need to eat *only* 2-3 servings from the meat group per day. That means that a 4-6 ounce piece of cooked meat for dinner is *all* that is needed for your day's servings of meat. If any of you have weighed your food portions lately, you will realize how little that is, compared to how much meat we actually eat in America. Instead of meat being the central part of our meals, it needs to become more of

the "side dish" or flavoring added to grains and vegetables.

The MILK group contains all the milk products you might expect: milk, yogurt, cheese, ice cream. A serving of each of these would be 1 cup of milk (preferably skim or low-fat) or yogurt, 1/2 cup cottage/farmers cheese, 1-2 ounces of hard cheese, or, 1/2 cup ice cream or frozen yogurt. Here again, we need to eat 2-3 servings of milk products every day. That could be equivalent to 1 cup of milk spread over the day in your coffee, and 1-2 slices of American cheese on your sandwich at lunch. Milk products are essential for our body's calcium needs, in order to build healthy bones and prevent osteoporosis (bone fragility).

Finally we come to the tip of the pyramid. This portion contains foods such as FATS, SWEETS, SALTY SNACKS. These foods are to be eaten *sparingly*, and are not to substitute for servings in the other food groups. Fats include butter, margarine, cream, oils, animal fat, and shortenings. Sweets include non-diet sodas, sugar, honey, candies, cookies, cakes, and pies. You'll note that I do not mention ice cream. Despite its sugar content, ice cream is a good calcium and protein source. However, it also contains quite a lot of fat, and so you would not want to make it the major source of your daily milk intake. Salty snacks are exactly the ones you might imagine: potato chips, pretzels... These also tend to be high in fat content. Fatty, sweet and salty foods can be especially dangerous for people with certain chronic illnesses, such as diabetes and hypertension.

An item that is not on the list, and should be used only sparingly, is alcohol. The latest research seems to indicate some benefits to moderate use of alcohol (no more than 1-2 drinks a day). It seems to increase what has been called the "good cholesterol" in the blood, the "HDL" component in blood plasma. However, the risks of over-imbibing in alcohol are so great, that great caution is taken when advising people to drink. If there is any family history of alcoholism (put differently — of high alcohol intake), it is better to avoid this route of increasing the HDL. It would be far wiser to take up exercise instead, which provides this and other benefits.

So what have we learned so far? A healthy diet will be primarily made up of grain foods, with a healthy helping of vegetables and fruits. It will be supplemented by a relatively small amount of meats and/or beans (see meat group above) and milk products. Oils will be used sparingly in cooking, perhaps in the quick-sauteing method called "stir-frying". From what we know, the best oils to use would probably be olive, canola, or sun-

flower oil. Otherwise food can be steamed, to maintain the most nutrients and add the least fat. We will limit sweets to fresh or dried fruits, and on occasion allow ourselves a cookie or piece of pie. We will avoid potato chips, but instead munch on freshly popped corn without added butter or oils, and lightly salted (if at all). Instead of feeling like "diet martyrs" (which can push us to give up healthy foods altogether) we will allow ourselves some "top of the pyramid" foods once a week or month in moderate amounts. That way we don't say "never" to a food we like, but allow ourselves a treat in moderation. MODERATION and VARIETY have always been to key words in describing a healthy diet.

Where does this leave our Ukrainian diet? Highly intact, with some adjustments. Our affluent society has enabled us to have certain foods on a regular basis which were not so common in the land of our parents. Kovbasa, solonyna (bacon fat), liver, etc. were primarily foods available after slaughtering a fattened animal. These foods were eaten primarily on special holidays, such as Easter, after a long fast. Considering the high fat content of these foods, it may not be incidental that the custom of breaking the Lenten fast with a shot of vodka went along with eating these foods. Our forefathers may have unknowingly prevented exorbitant rises in the "unhealthy cholesterol" (LDL) that might otherwise compromise one's health when eating these foods. Otherwise during most of the year the Ukrainian diet consisted mainly of grains, breads, vegetables and fruits. Just look at the cabbage or potato pyrohy. Or cabbage with dried peas. Or borshch. Meat was the exception, not the rule. Fats were not always available in great abundance to everyone. Sweet, baked goods were also used as treats for celebrations and holidays, not for daily deserts.

In summary, if we look closely at the Ukrainian diet, we can find ways of eating healthy, and yet not totally forsake some of the beloved cured meats and baked goods. We can also adapt some recipes to lower-fat versions, and chose to eat more whole-grain breads and cereals in order to provide the fiber that we need in our diets. Instead of frying in butter or lard, we can saute in olive oil. Eating healthy does not have to mean giving up something, it can also mean learning about new flavors, new foods, simpler ways of cooking. It can also mean enjoying treats to their fullest, without guilt, once in a while. Good health and lower weight does not have to mean repeated dieting. It could and should mean a gradual change and modification of our diet according to the new pyramid scheme. To your health!

About the author: Olha Shevchuk O'Quinn has a Ph.D. in Human Nutritional Sciences from Cornell University, and a Master's Degree in Psychology. She is currently completing her second Ph.D. in Clinical Psychology at the New School for Social Research. Dr. O'Quinn has worked extensively in Nutrition Research, has published original work, and lectured in academic and community settings on the topic of Nutrition and Health. She is planning to start her private Nutrition Consultation Practice in the near future.

ХРИСТЯ НАВРОЦЬКА

НАШЕ ХАРЧУВАННЯ

Багато людей притримуються дієти з огляду на їхнє здоров'я. Подаємо приписи на низькокалорійні харчі, які є смачні і здорові.

САЛАТА ЗІ ШПІНАТУ (на 8 осіб)

- 10 унцій свіжого шпінату
- 10 водних каштанів, тонко нарізаних
- 3 зелені цибульки, нарізані
- 1 горнятка нарізаних печериць
- 1 огірок без шкурки, нарізаний
- 2 ложки оливкової олії
- 2 ложки сосу зі сої (soy sauce)
- 3 ложки цитринового соку
- 1 1/2 ложки меду
- 1 ложка сухого маку (не обов'язково)

Шпінат помити і порвати на куски. До великої миски на салат укласти шпінат, каштани, цибульку, печериці і огірок. Змішати олію, сос зі сої, цитриновий сік і мед і полити на салат. Посипати маком.

КАРТОПЛЯНА ЮШКА З ПОРЄ І БРОКОЛІ (на 8 осіб)

- 2 ложки маргарини
- 1 1/2 горнятка нарізаної в тонкі кружальця білої частини порє
- 2 ложки борошна (муки)
- 4 горнятка гарячої води
- 4 горнятка обраної картоплі, нарізаної в кубики
- сіль до смаку
- 1/4 ложечки перцю
- 2 горнятка поділеного на частинки броколі (flowerets)
- 2 горнятка пісного молока

В ринці на юшку стопити маргарину. Додати нарізане порє. Накрити ринку і тушкувати на малому вогні, щоб порє було м'яке. Додати борошно, змішати і тушкувати кілька секунд. Зняти з вогню, додати 1/2 горнятка гарячої води і добре змішати. Додати решту гарячої води, картоплю, сіль і перець і варити до закипіння (частинно накрити) 40 хвилин.

Окремо зварити броколі (5 хвилин).

До електричного змішувача влити зварену картоплю і юшку і зробити пюре. Злити до ринки і додати пісне молоко по 1/4 горнятка нараз. Юшка повинна бути густа. Додати зварені броколі.

КУРКА З ЯБЛУКАМИ І ЦИБУЛЕЮ (на 6 осіб)

- 6 половинок грудинок без шкури і костей
- 1 горнятко нарізаної цибулі
- 1 ложка оливкової олії
- 2 горнятка нарізаних яблук
- 1 ложка маргарини
- 1 1/2 горнятка яблучного соку
- 2 ложки меду
- сіль до смаку

Нагріти піч до 350°. Укласти курячі грудинки до вогнетривалого посуду. У сковороді (пательні) тушкувати цибулю

до м'якості, додати яблука і тушкувати ще 1 хвилину. Полити цибулю з яблуками на курку. Стопити маргарину, до якої додати яблучного соку і меду. Змішати і полити на курку.

Пекти 45 хвилин, щоб курка була м'яка.

ЗЕЛЕНА ФАСОЛЬКА (на 6 осіб)

- 1 зубок часнику
- 1/2 горнятка дрібно нарізаної цибулі
- 1/2 горнятка дрібно нарізаного зеленого перцю
- 1 ложка маргарини
- 1 ложечка сухого васильку (basil)
- 1/2 ложечки орегано
- сіль до смаку

З горнятка зеленої фасольки, очищеної і нарізаної на половинки. У великій сковороді (пательні) тушкувати розтертий часник, цибулю з маргариною. Додати спеції. Вкинути фасольку, змішати і варити 1 хвилину. Фасолька має бути зелена і не переварена.

ГРУШКИ В ШОКОЛЯДОВІЙ ПІДЛИВІ (на 4 особи)

- 4 дозрілі грушки
- 2 горнятка води
- 1/4 горнятка цукру
- 1 ложка цитринового соку

Обірати грушки, розрізати на половинки, вийняти зернятка і відрізати "хвостик". У великий ринці заварити воду з цукром і цитриновим соком. Укласти ложкою грушки. Варити на легкому вогні 5 хвилин, уважно, щоб не розварили. Вийняти грушки дірковою ложкою і вистудити.

ШОКОЛЯДОВА ПІДЛИВА

- 3 ложки цукру
- 2 ложки какао (несолодкого)
- 1 ложка кукурудзяного крохмалю (corn starch)
- 2 ложки води
- 1 ложка ясного кукурудзяного сиропу (light corn syrup)
- 1 ложка маргарини
- 1/2 ложечки ванільового екстракту.

У малій ринці змішати цукор, какао і крохмаль. Додати воду і сироп і добре змішати. Варити на легкому вогні до закипіння. Зняти з вогню і мішати 1 хвилину. Додати маргарину і ванілію і знову змішати. Подавати по дві половинки грушки (витятою стороною вгору) і поливати теплою підливою.

МУС З ПОЛУНИЦЬ (на 6 осіб)

- 2 горнятка полуниць, вмитих і очищених
- 1 ложка помаранчевої мармеляди
- 1 ложка желатини без смаку
- 1/4 горнятка помаранчевого соку
- 1 ложка вишневого лікеру (або помаранчевого)
- 3 білки
- 3 ложки цукру

Зробити пюре з полуниць. Додати мармеляду. В малій ринці змішати желатину з помаранчевим соком. Додати полуницю і загірити, постійно мішаючи. Додати лікер.

Вистудити в холодильнику, щоб загустіло. Вбити білки на тугу піну, додаючи цукор. Змішати піну з полуницями. Накласти до відповідного посуду і вистудити.

СВЯТО 70-ЛІТТЯ СУА В ЧІКАГО

У суботу, 7 жовтня 1995 року, у приміщенні собору свв. Володимира і Ольги Окружна Управа СУА в Чікаго урочисто відзначила 70-літній ювілей Союзу Українок Америки. Свято відкрила Марія Дорожинська, заступниця голови Округу і голова 84-го Відділу, яка привітала присутніх. Стефа Гаст, студентка Іллинойського університету відспівала гімн Союзу Українок, акомпанював їй на фортепіяні д-р Ян Хойнацький. Відтак Анастасія Хариш — голова Округу Чікаго — привітала почесних гостей: Владика Іннокентія Лотоцького, пароха церкви свв. Володимира і Ольги о. крилошанина І. Кротця, консула України в Чікаго Віктора Кирика з дружиною, голову "Золотого Хреста" Наталію Іванів і почесну голову Округу Любомиру Шандру. Однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять однієї з найстарших союзниць бл. п. Ірени Пежанської.

"Заснування СУА 70 років тому мало велике значення, — сказала голова Округу А. Хариш. — Українські жінки, які стали членками СУА, зрозуміли, що тут їх 'пристань', зрозуміли працю і напрям тієї жіночої організації, мали довіря до СУА, який їх репрезентував, заступався за їх долю і долю народу. Українські жінки не асимілювалися, жертвенно працювали і дійшли до великих осягів".

Потім А. Хариш представила ведучу сьогоднішнього свята членку 85-го Відділу Роксану Гнатейко-Харкевич. Вона відчитала привітання, які надійшли від громадських організацій і окремих осіб з приводу 70-ліття СУА. Перед трапезою Владика Іннокентій провів молитву — подякував Всевишньому за опіку над починами СУА і просив ласки Божої на майбутнє. Відтак виступила головна прелегентка — членка 22-го Відділу Іванна Горчинська, яка, зокрема, сказала: "СУА був першою етнічною організацією, яку у 1940 році прийнято в члени Генеральної Федерації Жіночих Клубів, а пізніше до престижової Національної Ради Жінок Америки. СУА підтримував постійний зв'язок зі Союзом Українок в Галичині, інформував американський Уряд про голодомор в Україні, вислав протести і петиції до Ліги Націй у Женеві у справі ліквідації Союзу Українок у Львові. Під час більшовицької окупації виступав в обороні українського народу, звертаючись до президента Рузвельта. Під час війни СУА включився в допомогову акцію американського Червоного Хреста.

Організаційна референтура СУА постійно працювала над приєднанням членок. Нині СУА має у 105-ох відділах і дев'ятьох округах 3,161 членку.

Створено Окружні Управи (Ради). Відбувалися конвенції, виходили конвенційні книжки з детальним оглядом праці відділів. Створено молодечі відділи. У 1945 році був Форум Молодечих Відділів, а в 1950 році створено комісію "Мати і дитина", щоб допомогти втікачам в Європі. СУА не тільки висилає пачки з одягом і харчами, але й опікується садочками, школами українознавства, допомагає самотнім і старшим жінкам.

Наші жінки були розсіяні по різних країнах світу. СУА як член Світового Жіночого Конгресу (1948) мав великий вплив на створення Світової Федерації Українських Жіночих Організацій.

Культурно-освітня референтура почала свою діяльність "просвітними" сходами. Згодом почали творитися гуртки книголюбів, видано в перекладі на англійську мову деякі твори Лесі Українки, читали книжки, влаштовували зустрічі з письменниками і мистцями. Часто запрошували американську публіку. СУА й далі інформує про розвиток культурних процесів в Україні, проголошує літературні конкурси з нагородами переможців, організовує конференції і зустрічі з жінками з України, підтримує Український Музей в Нью-Йорку. Відділи є членами Музею і платять вкладку 100 дол. на рік.

Референтура суспільної опіки з перших днів включилася у допомогову акцію: висилала пачки, необхідні документи, шукала приміщення для скитальців. Нині СУА надає допомогу потребуючим українцям у Південній Америці, Польщі, Югославії, а також в Україні, куди висилає пачки з одягом, ліками, вітамінами, медичним приладдям та інструментами. Деколи оплачує скомпліковані операції. СУА опікується спеціалізованими дитячими лікарнями у Львові і Києві. Успішно діє Фонд Допомоги Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Суспільна опіка при відділах опікується хворими членками, старшими і самотніми українцями.

Стипендійна Акція СУА започаткована у 1945 році. СУА має стипендістів у Бразилії, Аргентині, Парагваї, Англії, Італії, Польщі і Югославії, а останніми роками — в Україні і Румунії. Багато з них нині є вже професіоналістами, свідомими громадянами, які займають високі становища. СУА досі мав коло 1,000 стипендіятів, видавши на стипендії 1,700,467 дол.

Завданням виховної референтури було виховувати дошкілля. Окружні управи влаштовували виховні семінари, видавали комплекти лекцій (І. Пеленська, А. Смеречинська, В. Андрушків). Творилися світлич-

ки, бібліотеки виховної літератури для виховних референток, учителів. У 1991 році організовано вимінну виставку дитячої української літератури і перекладних творів з усіх континентів світу. Виставка пройшла з успіхом у Львові, Києві, багатьох інших містах України, і навіть в далекому Іркутську. Це був великий успіх!

Пресова референтка подає до газет та журналів інформації про діяльність СУА і організовує між-окружні конференції, дає напрямні окремим пресовим референткам, бере участь у засіданнях редакційної колегії журналу "Наше Життя", що є єдиним українським журналом нашого жіноцтва. Перше його число вийшло 1 січня 1944 року. Нині журнал має різноманітну тематику: статті з літератури і мистецтва, етнографії, історії, дитячу сторінку. Його читають не тільки членки СУА, але й в Україні, в інших країнах нашого поселення.

На закінчення прелегентка запропонувала посилити діяльність у таких ділянках як допомога Україні, тісна співпраця з жіноцтвом України, а також стремити до єдності і зміцнення впливу СУА в українській громаді.

У мистецькій частині взяли участь Рута Панчук-Ріпецька (фортепіано) і Дарія Городиська (скрипка), які виконали варіації на українську тему Бетовена, "Мелодію" Скорика, "Думу про Нечая" Січинського.

Почесна голова Округи Любомира Шандра під-

креслила, що головним стимулом 70-літньої діяльності і жертвенної праці СУА є "любов до України і до всього, що рідне. Віддане членство і добрий провід, — сказала вона, — є необхідними у дальшому розвитку цієї організації". Відтак Почесна голова провела церемонію надання почесного членства двом членкам-засновницям 36-го Відділу — Олені Криль і Вікторії Лярсон. 36-ий Відділ є найстаршим в Окрузі Чикаго: він заснований 1932 року. Дві членки 22-го Відділу, що був заснований 1949 року, — Надія Дзидзан і Ольга Заброцька — також стали Почесними членками. Грамотою Почесної голови Округи нагороджено довголітню голову 22-го Відділу і діючу голову Округи Чикаго Анастасію Хариш. Вона щиро подякувала за призначення і заявила, що продовжуватиме працю для української жінки і нашого народу.

Членка 29-го Відділу Ірена Олексюк згадала веселі і смішні моменти у праці відділів, а також прочитала свій вірш "Соняшники". Крім того вона подала деякі поради щодо праці у відділах СУА.

Ведуча Роксана Харкевич подякувала всім виконавцям програми, гостям і союзницям. Відспіванням українського національного гімну закінчено відзначення 70-літнього ювілею СУА.

Марія Лібер,
пресова референтка
Округи Чикаго.

83-Й ВІДДІЛ СУА НА СТОРОЖІ ДУШІ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ

Гасло "Українські діти — до української світлички!" було головним стимулом, який заохочував до праці членок 83-го Відділу від самих початків його існування. Не можна забути, що першим і найважливішим виховником дитини є найближча їй особа — мама. Тож не дивно, що в 60-их роках молоді мами, які опинилися в чужому еміграційному середовищі, згуртовані у вищезгаданому Відділі СУА, поважно застановилися над потребою відповідного товариства для своїх дітей і такого близького довкілля, де вони не стали б жертвами асиміляції. Бабуні та дідусі були в цій справі великою допомогою, але цього не вистачало. Ініціаторками перших дитячих зустрічей при Відділі були членки Орися Салаяк та Ірина Куровицька, які стали виховними референтками і організували зустрічі дітей та цікаві дитячі імпрези — спершу по домах, а потім у домі в Народному Домі. Як відомо, в Нью-Йорку існував Музичний садочок під проводом Галини Мирошниченко, який гуртував головним чином дітей з музичним талантом і дуже інтенсивно працював. З хвилиною розв'язання цього садочка зайшла велика потреба зорганізувати садочок-світличку для дітей дошкільного віку.

Слушно твердять світової слави психологи, що у віці від чотирьох до п'яти років кристалізується і формується характер дитини і неймовірно багато вона в тім часі засвоює та сприймає у своє дитяче ество і це залишається їй на все життя. Під час каденції голів Відділу Варки Бачинської, а відтак Марти Ярош, з ініціативи виховної референтки Марти Данилюк створено світличку, першою вчителькою якої була Євгенія Вацик (майже 10 років), а довголітньою опікункою Марта Данилюк, відтак чотири роки Наталка Дума.

По відході Є. Вацик вчительками були Ліда Андрусишин, а потім Марта Кебало. Роль помічниць виконували талановиті молоді мами: Маруся Мулик (гра на гітарі і спів) і Роксоляна Подпірка та студентка Марта Лопатинська.

Останніми роками до праці в світличці заангажовано найновіших емігранток з України Марусю Гринюх, Софійку Дяків та Ірену Сармаку. Сім років адміністраторкою світлички була членка Відділу, дуже активна пластова і загальногромадська діячка Стефанія Косович, яка присвячувала чимало часу дівчатам у світличці. Довголітня учасниця, провідниця

та вчителька танцювальної групи, членка 83-го Відділу Дарія Генза, яка разом зі своїм чоловіком, відомим у діаспорі хореографом і керівником школи народного танку Олегом Гензою більш як половину свого життя присвятили розвитку українського танкового мистецтва. Дарія Генза протягом багатьох років завжди знаходить час на працю у світличці. Вона не лише виводить з дітвори перші кроки ритміки і танку, але є рушійною силою в приготуванні імпрез, які підготовляють вчительки — різдвяні, великодні, свято Миколая, свято Матері та багато інших. Як виховна референтка, вона доставляє іграшки та прилади для забав, відповідні книжки та музичні касети, координує співпрацю з учителями школи св.

Юра в Нью-Йорку. Після резигнації Стефанії Косович, адміністрування світлички взяла колишня засновниця її — членка нашого Відділу Ірина Куровицька.

У зв'язку з подіями останніх років, зв'язаними з проголошенням незалежності України, членки 83-го Відділу ще інтенсивніше посилюють свою працю і стараються спрямовувати її на виховання української дитини на еміграції в українському дусі. Боротьбу за душу української дитини продовжують членки, тепер уже бабуні, і не лише бабуні, а всі, які розуміють важливість зберігання наших дітей в чужинецькому морі.

Ольга Гаєцька,
пресова референтка 83-го Відділу.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР, ПРИСВЯЧЕНИЙ ПАМ'ЯТІ М. РИЛЬСЬКОГО

Виступає д-р Леонід Рудницький. Dr. Leonid Rudnytskyi.

4 листопада 1995 року 90-ий Відділ СУА ім. Олени Степанів у Філадельфії влаштував літературний вечір, присвячений сторіччю з дня народження видатного поета-неокласика, вченого і палкого оборонця української мови та культури Максима Рильського. Вечір відкрила зворушливим словом голова Відділу Марія Раковська і представила численній аудиторії запрошених нею виконавців програми: голову НТШ д-ра Леоніда Рудницького, мгр Марту Тарнавську, Олександра Опанасюка та рецитаторку Надію Петрик.

Д-р Л. Рудницький виголосив змістовну доповідь про багату літературну спадщину поета, вишуканість форм та її естетичні ідеали. Він згадав також про трагедію поета, який у підсоветській дійсності ніколи не міг бути собою.

Мгр Марта Тарнавська зупинилася на перекладах поетичних творів Максима Рильського на чужі мови світу.

Про Романівку, родинний маєток Рильських, прочитав статтю свого батька молодий студент з України Олександр Опанасюк, бо автор статті Опанасюк не міг, на жаль, прибути на наш вечір. Романівка стала нині в Україні своєрідним музеєм, місцем справжньої прощі.

Рецитаторка Надія Петрик вив'язалася добре зі свого нелегкого завдання, яке вимагало багато уваги і вміння передати слухачам мистецькі твори Максима Рильського.

Після закінчення цього літературно-мистецького вечора, якого давно не було у Філадельфії, присутні нерado залишали свої крісла у привітній галерії нашого Українського Культурно-Освітнього Центру. Їм хотілося дізнатися більше, почути про досконалі переклади М. Рильського з чужих мов. Адже мистецька форма Максима Рильського в його перекладах часто перевершує оригінал.

Олександра Стадниченко.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ 108-ГО ВІДДІЛУ СУА В НЬЮ-ГЕЙВЕНІ

*Гості головного стола ювілею 108-го Відділу СУА в Нью-Гейвені.
Head table at Jubilee celebration of UNWLA Branch 108 in New Haven.*

Минуло 25 років від дня, коли група молодих жінок вирішила заснувати новий відділ Союзу Українок Америки на терені Нью-Гейвену, Коннектикат. Поштовхом до цього була потреба влаштування світлички для виховання в українському оточенні їх діточок. Організаційні сходи відбулися 1 серпня 1970 року, на яких вибрано управу в такому складі: Ніля Павлюк — голова, Дионізія Брочинська — заступниця, Орися Зінич — скарбничка, Уляна Зінич — секретарка та Христина Мельник — культурно-освітня і пресова референтка. Відділ вибрав за патронку довголітню голову СУА Олену Лотоцьку і одержав порядкове число 108.

24 вересня 1995 року відбулося відзначення срібного ювілею Відділу. Серед присутніх були членки Відділу-ювіляра, їхні родини, членки сусідніх відділів СУА, приятелі, делегати місцевих організацій, гості. Голова 108-го Відділу Марта Рудик привітала присутніх. Однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять довголітньої членки Ніни Сметанюк.

Ведуча програмою Христина Шелдон представила гостей за головним столом: голову Округи Нова Англія Любомиру Кінах, представницю Головної Управи СУА Ліду Білоус, пароха церкви св. Михаїла о. Павла Луніва та голову Відділу Марту Рудик.

Святочну програму започаткувала Христина Мельник розповіддю про 25-річну діяльність Відділу. Немов кінокадри, перед присутніми пересувалися

образи пройдених років: мистецькі виставки, "вишивані" вечорниці, лялькові театри, дитячі забави, покази народного мистецтва на різних фестивалях та багато інших починів і корисних справ. Відділ став фундатором Українського Музею у Нью-Йорку, спонсором стипендістів, добродієм сиріт, втікачів та хворих. Членки брали активну участь у народних святкуваннях, наприклад, Тисячоліття Хрещення України, турбувалися жертвами трагедії у Чорнобилі, писали численні листи до Вашингтону в обороні дисидентів тощо. Хоч пересічна кількість членок Відділу не перевищувала 20 осіб, було зроблено чимало добрих справ для громади, для місцевої дітвори, для України. "Оглядаючись на пройдений шлях, — сказала Христина Мельник, — можна сміло ствердити, що членки нашого Відділу сумлінно виконували свої зобов'язання супроти Централі СУА, а також для своєї громади і народу".

Після молитви, яку відмовив о. Петро Лунів, присутні піднесли келихи вина на многоліття 108-го Відділу і засіли до спільного обіду.

Ліда Білоус, член ексекютиви, відчитала привітання від голови СУА Анни Кравчук та побажання дальших успіхів. Ліда Білоус погратулювала членкам Відділу за їх працю та передала Похвальну грамоту від Головної Управи СУА.

Голова Округи Любомира Кінах побажала "у 70-ліття СУА активності, сили і витривалості у праці".

Христина Шелдон прочитала привіти з нагоди ювілею, а серед них привіт від першої голови і співзасновниці Відділу Нілі Павлюк. Потім зі щирими словами привітання виступила голова сусіднього 66-го Відділу СУА Ірена Гладка. З побажаннями дальших успіхів у праці виступили представники місцевих організацій: УККА, УНСоюзу, Патріархального Товариства, Пласту та ін. Промовляв і парох церкви св. Михаїла о. Павло Лунів.

У мистецькій частині виступив молодий піаніст

Віктор Марків.

Марта Рудик подякувала гостям за присутність і всім, що причинилися до проведення цього свята. Христина Шелдон вручила їй на спомин альбом від членок Відділу.

На закінчення Галя Марків, Христина Шелдон, Мар'ян Мікоска та Надя Троян заспівали гімн Союзу Українок, а всі союзнянки приєдналися до них.

Надя Троян,
пресова референтка.

РАЗВАГОВИЙ ВЕЧІР У ДІТРОЙТІ

Виконавці програми розвагового вечора. Справа: О. Лончина, В. Крива, М. Лісовська, Н. Гевко, Л. Цісарук, М. Шехович. Л. Садова, З. Серафін. From right: O. Lonchyna and V. Kryva, M. Lisovska, N. Hewko, L. Cisaruk, M. Shekhovych, O. Sadova and Z. Serafin.

Гарного осіннього пополудня 18 жовтня, згідно з задумом членок 45-го Відділу СУА в Дітройті, відбувся розваговий вечір. Відкриття імпрези та вступне слово було за Орисею Лончиною, головою 45-го Відділу. Відтак ведення програми перебрала Марта Шехович. Кількома рядками вірша Зої Когут "Жінкам", легким, дотепним тоном голосу Марта зразу ж зуміла створити бажаний настрій у публіки.

Наталья Гевко з притаманним їй почуттям гумору віддеклямувала цікавий вірш невідомого автора "Одяг і жінка". Присутні нагородили декляматорку бурхливими оплесками.

Для рівноваги та балансу прикмет жінок і чоловіків виступила зі своїм власним віршем "Скромна аналіза" Марта Шехович. Вірш тим разом був призначений чоловікам. Не один присутній в залі побачив себе у кривому дзеркалі. Але все це було зроблено з тактом та гумором.

Для урізноманітнення програми, наступною точкою був виступ тріо: Л. Кізіма, О. Садова та З. Серафін виконали дві гумористичні пісні, які підготувала та акомпаньювала Марія Лісовська. Відтак Віра Крива "на весело", у формі власного вірша, поділилася з

присутніми своїми враженнями про поїздку в Україну.

Наступною точкою програми була гумореска Уляни Старосольської-Любович "Телефон". І тут ми дізналися, скільки непорозумінь може виникнути під час "простої, як телефонічний дріт", розмови. Цю гумореску виконала Наталя Гевко. А потім Ліда Цісарук з великою майстерністю заграла на фортепіяні дві мелодії.

На закінчення програми до мікрофону знову підійшла Н. Гевко. Цим разом стилем Селепка Лавочки вона виконала гумореску ЕКА "Образи не гарбузи". Гумореска була проілюстрована рисунками автора, які йшли в парі з текстом, ніби ілюструючи його.

Усім надзвичайно талановитим, як це вже не вперше було, виконавцям програми, а також численній публіці щиро подякувала голова Відділу Орися Лончина.

Цей цікавий, повний гумору вечір дещо відрізнявся від усіх інших наших поважних імпрез. Його з нетерпінням очікували і увінчався він неабияким успіхом.

Ірина Тарнавська,
пресова референтка.

ДІЯЛЬНІСТЬ 27-ГО ВІДДІЛУ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ У ПІТСБУРГУ

Наш Відділ у січні минулого року започаткував свою діяльність участю у підготові до приїзду в Пітсбург першого Президента України Леоніда Кравчука. Хоч була погана погода, союзнянки, одіті у вишивані блюзки, прибули на пітсбурзьке летовище, щоб зустріти високого гостя. Відвідини спонсорували пітсбурзькі організації.

Від нашого Відділу Леоніда Кравчука хлібом-сіллю вітала голова Анна Конецька, а Люба Глутковська виголосила привітальне слово. На прийнятті, яке відбулося в одному з найкращих готелів міста при участі численної публіки, союзнянка Галина Полатайко українською і англійською мовами привітала колишнього Президента України і підкреслила його заслуги в історії нашої молоді держави. Голова Відділу Анна Конецька від наших членок вручила гостеві п'ять писанок роботи писанкарки Іванни Старощак, за які Л. Кравчук сердечно подякував.

Наші річні сходи відбулися у березні. На них було вибрано нову управу на чолі з Марійкою Вовчук і заплановано працю та дати сходи на цілий рік.

Як і попередніми роками, наш Відділ взяв участь в етнічному фестивалі, що відбувся у Пітсбургу в травні. Із 19-ох національностей наша українська "будка" знову мала гарний мистецько-естетичний вигляд і привертала увагу представників різних національностей. Ми вирішили використати наші українські червоні маки, які, мов те море, заливають пшеничні поля України. З цього приводу Анна Конецька опрацювала легенду про козака та червоні маки, яку надруковано у великій кількості. Наш станок, прикрашений вишивками червоних маків та писанками, на яких були взори червоних маків, виглядав прекрасно. Союзнянки чергували біля виставки, вбрані у стилеві строї, які позичила Люба Глутковська, директор українського танцювального ансамблю "Полтава". В оформленні будки, як і попередніми роками, нам допоміг адв. Роман Комічак. Практичні лекції з писання писанок проводила Іванна Старощак. В українській програмній частині фестивалю виступили танцюристи ансамблю "Полтава" під мистецьким керівництвом Люби Глутковської. Своєю майстерністю танцюристи захопили численну публіку.

У травні наші союзнянки брали участь також в українській радіопрограмі Михайла Комічака, який присвятив одногодинну програму для збірки фондів у дев'яту річницю чорнобильської трагедії. Зібрані гроші вислано в Україну потерпілим від радіації дітям.

В червні в одному з ресторанів міста відбулися заплановані "вишивані" вечорниці, які пройшли успішно. Вечір відкрила голова Відділу Марійка Вовчук. Після відспівання нашого гимну вона розповіла історію Відділу протягом 64 років його існування. Цього вечора М. Вовчук відзначила довголітню союзнянку Іванну Старощак, яка є членкою 27-го Відділу понад 40 років. До танців пригравала оркестра "Львів'яни" з України. Наші членки спекли смачні торти.

У вересні наш Відділ взяв участь у дводенному, 14-му з черги, українському фестивалі, який щороку відбувається у приміщенні Пітсбурзького університету. Союзнянки виставили гарні різноманітні експонати та влаштували забаву, яка пройшла надзвичайно успішно. Деякі членки взяли участь у президентському полуденку, що його влаштував жіночий інтернаціональний клуб при університеті. Його головою була союзнянка м'р Оля Монастирська. На полуденку Люба Глутковська продемонструвала стилеву українську ношу.

Крім згаданих імпрез, наш Відділ спонсорував ряд мистецьких ансамблів з України, які гостювали в Америці з мистецькими виступами. Членки зайнялися пошуками нічлігів для артистів, підготовою концертних залів, продажем квитків. Багато в цьому допоміг нам керівник української радіогодини Михайло Комічак, який постійно подає оголошення про приїзд артистів з України.

На закінчення діяльності нашого Відділу в 1995 році заплановано провести у грудні спільний різдвяний обід для членок і їхніх родин в одному з ресторанів міста.

Під вмільим проводом голови Марійки Вовчук будемо й надалі продовжувати нашу суспільно-громадську працю.

Іванна Старощак,
пресова референтка.

УСМІХНИСЯ

У РЕСТОРАНИ

Гість: — Кельнер! Риба така вже несвіжа, що я не в силі її їсти. Покличте господаря.

Кельнер: — Шкода кликати, пане. Він того також не з'їсть.

СПРОСТУВАННЯ

В вересневому числі нашого журналу на останній сторінці над посмертною згадкою Стефанії Крушельницької поміщено фотографію Ярослави Олександрі Салик. Перепрошуємо за недогляд.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПОЖЕРТВИ ВІД 1 ДО 31 ЛИСТОПАДА 1995 р.

ДАТКИ

500.00 дол. — Роман і Ніна Ільницькі;

400.00 дол. — 28-ий Відділ США, прихід з імпрези в пам'ять Ольги Кобилянської;

100.00 дол. — Патріархальне Товариство з Фініксу, Арі-зона;

по 50.00 дол. — Стефан і Лідія Бойки, Юрій і Алла Чернеї;

40.00 дол. — Микола Бойчук, Ольга Балабан;

30.00 дол. — Іван і Ольга Денисенки;

по 25.00 дол. — Лев Височанський, д-р Аркадій і Глорія Осеретки, Галина Воскоб;

по 20.00 дол. — К. Андрушко, д-р Нестор Близнак і д-р Ірина Патрило, Віктор Вінич, Олена Качала, Ольга Крижанівська, Андрій Лозиняк, Гарасим Маковський, Емілія Процінська, Анастасія Смеречинська, д-р Марія Ярославська, Анна Заброцька, Ольга Маришук-Кендел;

по 10.00 дол. — Володимира Івануса, Анна Кібало, Оксана Омецінська, Ігор і Бріджет Пахолуки, Лідія Петровська, Богдан Гамерський, Володимир Сенезак, Іванна Крух, Ярослав Волощук, Володимир Лехіцький, Ольга Платош-Стеткевич, Михайло Осідач.

по 5.00 дол. — Богдан і Ізидора Боярські, Володимир і Магдалина Кваси, Михайло Плеш;

4.00 дол. — Марко Чешук.

2.00 дол. — Н. Н.

ДАТКИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

1,000.00 дол. — Лідія Фіцалович;

934.00 дол. — 99-ий Відділ США;

по 100.00 дол. — Володимир і Христина Баранецькі, Стефан і Анна Секрети;

по 25.00 дол. — Софія Барусевич, Іванна Мартинець;

по 10.00 дол. — Н. Н., Оксана Карабин.

Членки 99-го Відділу США у Вотервліті ходили колядувати на фонд розбудови Українського Музею. Зібрано **1,066.00 дол.:** **по 100.00 дол.** — Володимир і Анна Ван Сліт, Василь і Євгенія Макухи; **75.00 дол.** — Дарія і д-р Олександр Якубовські; **по 50.00 дол.** — Михайло і Алла Герещі, Надія і Марія Касіянуки; **по 30.00 дол.** — Галина Коровицька, Роман Маселко, Ольга і Антоній Білиські, Орест і Марія Бойчуки, Ярослав і Дозя Кушніри, Андрій і Анна Підвербецькі, Тарас і Юлія Шипиляві; **по 20.00 дол.** — Анастасія Анніс, Ольга і Е. Берчі, Мирон і Іванка Бучаки, Анастасія Голубець, Іван і Оріся Калки, Іван і Галина Ковальчуки, Марія Матківська, Василь і Дороті Мокії, Стах і Катерина Мочульські, Іван і Анна Романишини, Іван і Марія Філі, Микола і Марія Філі; **по 15.00 дол.** — Іван і Люба Мокії, Іван і Ольга Зендрані; Михайло і Богданна Бережанські, Іван і Галина Демчарі, Андрій і Тетяна Дурбаки, Іван і Софія Галайки, Петро Кавка, Іван і Марія Карабіни, Оксана Карабін, Феня Кошикар, Галя і Володимир Коши-

кари, Дмитро і Марія Кулики, Люба Кушнір, Василь і Маріан Мокії, Євген і Анна Наболотні, Тоні і Діана Пасінелли, Теодор і Оля Ракочі, Григорій і Надія Сембрати, Петро Спяк, Джек і Дарія Спяки, Василь і Катерина Терлецькі; **по 5.00 дол.** — Марійка Беджер, Іван і Марія Боюси, Марія Галчак, Стефан Гебуза, Дмитро Скалій, Петро Філяк, Стефан Філяк; **1.00 дол.** — Герберт Гарєан.

У світлу пам'ять мого чоловіка **бл. п. Стефана Савчука** складаю **5,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Стефанія Савчук.

Замість квітів у пам'ять мого чоловіка **бл. п. Ігоря Кмети** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Д-р Н. Терєбус-Кмета.

Замість квітів у пам'ять мого чоловіка **бл. п. Володимира Папуги** складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Катерина Папуга.

У світлу пам'ять **бл. п. Осипи та Володимира Зазулів** складаємо **1,000.00 дол.** на потреби Українського Музею в Нью-Йорку.

Теодозія і Ольга Зазулі.

В пам'ять моєї **мами**, яка померла на 99 році життя в Торонто, Канада, родом з міста Копичинці на Тернопільщині, складаю **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Ака Перейма.

В пам'ять **бл. п. д-ра Богдана Цимбалістого** складаю **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Роман Боднарук.

Замість квітів на могилу нашої довголітньої членки управи **бл. п. Софії Михайлишин** зложили на Український Музей **165.00 дол.:** **по 25.00 дол.** — д-р Андрій і Лідія Лемішки, Дора Хариш; **по 20.00 дол.** — Анна Стельмах, Анна Поліщук; **по 15.00 дол.** — Оксана Калиновська; **по 10.00 дол.** — Ганна Самутин, Валя Снігура, Дарія Мелєх, Раїса Зелінська, Марія Чорна, Анна Зобнів. Родині покійної наші щирі співчуття.

59-ий Відділ США.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ірени Басняк**, мами нашої членки Тані Байцун, складаємо на потреби Українського Музею: **по 25.00 дол.** — Оля Дубик, Люба Мрилоцька; **по 20.00 дол.** — Дарія Кузик, Віра Сендзік. Родині покійної висловлюємо глибоке співчуття.

19-ий Відділ США.

В пам'ять моєї покійної дружини **Софії Лаголи** складаю **20.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Петро Лагола.

Замість квітів на могилу **бл. п. Олени Гіби** з дому Бриттан жертвую **20.00 дол.** на потреби Українського Музею. Братові Романові з дружиною Додою та синами Адріаном і Юліаном висловлюю щирі співчуття.

Зеня Білас.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Софії Калиновської** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а родині висловлюємо щирі співчуття.

Анна і Микола Єйни з родиною.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Ореста Мартиновича** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а родині висловлюємо щирі співчуття.

Анна і Микола Єйни з родиною.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Софії Калиновської** складаємо **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а родині висловлюємо глибокі співчуття.

Іванна Мартинець, Мирон і Піля Мартинці з родинами.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Миколи Филиповича** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а дружині п. Зої висловлюю глибокі співчуття.

Іванна Мартинець.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Бориса Турянського**, сина моїх приятелів Любці й Івана складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ. Батькам і братові висловлюю глибокі співчуття.

Іванна Мартинець.

В пам'ять мого чоловіка **бл. п. Ярослава Косановського** складаю **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Іванна Косановська.

Замість квітів у пам'ять **бл. п. Софії Михайлишин** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, а дітям Тетяні і Романові з родинами та сестрі Марусі Мулькевич моє щире глибоке співчуття.

Ганна Пісецька-Кохановська.

Замість квітів на могилу дорогої **Стефанії (Фуфці) Голінатой** складаємо **50.00 дол.** на потреби Українського Музею.

Ірена Бачинська і Надія Цегельська.

Вшановуючи світлу пам'ять **бл. п. Ірени Нестюк, Ярослави Ярославич, Володимира Синенького та Євгена Курила** складаю **200.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Лідія Крушельницька.

В пам'ять покійної **бл. п. Ірини Петренко-Федишин** складаємо на потреби УМ: **100.00 дол.** — О. Т. і В. Федишини — родина покійної; **по 50.00 дол.** — А. Бойчук, О. і М. Гнатейки, І. Мороз, Л. і О. Оришкевичі, А. Рудик, Л. і Г. Майстренки; **40.00 дол.** — Р. і Ф. Аппелти; **30.00 дол.** — А. і Л. Гусаки; **по 20.00 дол.** — М. Геба, О. Труш, І. Федів; **10.00 дол.** — В. і М. Косовичі.

В пам'ять **бл. п. Ірини Петренко-Федишин** зложили **670.00 дол.** на фонд Петра Холодного в УМ: **150.00 дол.** —

О. і Т. Гунчаки; **100.00 дол.** — О., Т. і В. Федишини — родина покійної; **по 50.00 дол.** — Н. і У. Головаті, Л. і Г. Майстренки, Марта Цимбаліста, П. і М. Крамаренки, Ю. і Н. Сиволопи; **40.00 дол.** — Любов Дражевська, П. і М. Дармогаї, М. Оленська; **по 25.00 дол.** — Д. Витвицька, М. і Дж. Струдзерси, Богдан і Христина Певні; **20.00 дол.** — родина Поттсві.

У першу річницю відходу у вічність **бл. п. Наталії Чапленко**, матері голови Союзу Українок Америки Анни Кравчук, складаємо **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Управа і членки 1-го Відділу СУА.

У світлу пам'ять дорогого чоловіка **бл. п. інж. Михайла Савчука** складаю **100.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Антонія Савчук.

У пам'ять моєї дорогої приятельки **бл. п. Слави (Ярослави) Салик** складаю **10.00 дол.** через 89-ий Відділ СУА на Будівельний Фонд УМ.

Е. Ренер.

У світлу пам'ять дорогого нашого приятеля **св. п. інженера Володимира Синенького** складаємо **50.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ, через 33-й Відділ СУА, а дружині п. Ліді і всій родині висловлюємо щирі співчуття.

Роман і Міра Грабці.

Вшановуючи світлу пам'ять у десяту річницю нашої найдорожчої доні і сестри **бл. п. Лідії Шуль** складаю **25.00 дол.** на Будівельний Фонд УМ.

Віра Шуль.

В пам'ять **бл. п. Бориса Турянського** складаємо **30.00 дол.** на потреби УМ, а опечаленій родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Оля, Ярослав, Адріян і Оріся Городецькі.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ірини Басняк** складаю **25.00 дол.** на потреби УМ. Родині висловлюю глибокі співчуття.

Володимира Теслюк.

В пам'ять **бл. п. Нусі Михайлович і Анастазії Михайлович** складаю **20.00 дол.** на потреби УМ.

Н. Н.

В пам'ять **бл. п. проф. Тиміша Білостоцького** складаю **20.00 дол.** на потреби УМ.

Н. Н.

У світлу пам'ять **Оксани Купчинської** складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" **50.00 дол.** Родині покійної висловлюємо наше щире співчуття.

Ірена і Стефан Рожанковські.

ПРОСИМО НЕ ЗАБУТИ ПРОДОВЖИТИ ПЕРЕДПЛАТУ ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"
ЧИТАЧАМ В УКРАЇНІ

ПРЕСОВИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

У світлу пам'ять **бл. п. Марії Гутор-Копистянської** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а родині висловлюю щирі співчуття.

Мирослава Глушок.

Замість квітів на свіжу могилу **св. п. Романа Крупки** складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Олег і Іванна Ратичі.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Мирослави Богац** з дому Мосора складаємо **75.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині покійної висловлюємо щире співчуття.

Любомир, Олег і Ростислав Ратичі з родинами.

В пам'ять **бл. п. Михайла Лева**, чоловіка нашої членки Марії Лев, складаємо **15.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Шановній родині покійного висловлюємо глибокі співчуття.

Членки 82-го Відділу США, Нью-Йорк.

Замість квітів на могилу **бл. п. Мирослави Чубатої** складаю **20.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюю глибокі співчуття.

Анна Гарас.

На свіжу могилу **бл. п. Ірени Валюти** пересилаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 97-го Відділу в Баффало.

Вшановуючи світлу пам'ять мого улюбленого сина **Михайла Юрія Гаврилюка** складаю **50.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Катерина Гаврилюк.

В пам'ять **бл. п. Василя Нестора**, брата Марії Граб, складаємо **10.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Володимир і Анастасія Мерещакі.

У другу річницю смерті **інж. Ігоря Кмети** у світлу його пам'ять складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Константин і Надія Дидинські.

В пам'ять **бл. п. Марії Бандери**, колишньої членки 93-го Відділу США в Гартфорді, складаємо **50.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Дочці Ірині Чайковській, яка є також нашою членкою, та всій родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Управа і членки 93-го Відділу США.

Замість квітів на могилу засновниці 49-го Відділу США в Балтиморі **Марії Лучишин**, довголітньої передплатниці "Нашого Життя", складаю **30.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". Дочці Оленці з родиною висловлюю глибокі співчуття.

Галина Пісецька-Кохановська.

У пам'ять **бл. п. Ольги Тижо**, матері Анастасії Сибі, заступниці голови Округної Управи США в Нью-Йорку, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Округна Управа США в Нью-Йорку.

У світлу пам'ять **бл. п. Ірини Пежанської**, членки 74-го Відділу США в Чікаго, яка відійшла у вічність 4 жовтня 1995 року, членки відділу та приятелі замість квітів на могилу склали на Пресовий Фонд "Нашого Життя" **360.00 дол.** В тому числі: **по 50.00 дол.** — Оріся Некраш, Дарія і Мирон Ярошевичі; **35.00 дол.** — Оксана і Любомир Ванджури; **по 30.00 дол.** — Марія і Борис Боднаруки, Люда Васинчук, Софія і Ілля Романи; **по 25.00 дол.** — Рома і Орест Гладкі, Люба і Василь Каліни, Ірена Кузик; **по 20.00 дол.** — Ольга і Микола Крихтяки, Ірина і Петро Поповичі; **по 10.00 дол.** — Соня Мако, Стефанія Форович.

На Пресовий Фонд журналу "Наше Життя" складаю **20.00 дол.** через 35-ий Відділ США в Озон Парку.

Анна Новосад.

Замість квітів на свіжу могилу **св. п. Меланії Діловської** з дому баронів Кокарів, матері Валі Гвозди, членки 68-го Відділу у Сиракузах, на Пресовий Фонд "Нашого Життя" зложили **75 дол.** У тому числі: **по 10.00 дол.** — д-р Галина Ключас, Ярослава Гудзяк, Павліна Моріс, Люня Сидорович, Фаліна Войтович; **по 5 дол.** — Ніна Возняк, Мирослава Маляр, Надя Андрус, Аня Домбчевська, Діді Бутенко. Опечаленій родині висловлюємо найщиріші співчуття.

68-ий Відділ, Сиракузи, Н.-Й.

У світлу пам'ять незабутньої **Віри Мудрик-Мриц** замість квітів на могилу її приятелі і знайомі склали **480.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", кореспондентом якого покійна була довгі роки. **По 50.00 дол.** — Тереса Бень, Володимир Рак; **30.00 дол.** — Стефан Феденко; **по 25.00 дол.** — Роман Трохимчук, Роман Левицький, Володимира Скопляк-Гнатківська, Ірена Вжесневська, Лідія Добровольська, Петро Гой, Марія Борковська; **по 20.00 дол.** — Хризанта Кордуба, Віра Кушнір-Винник, Ліда Сзя, Дарія Самотулка, Ірена Чайківська, Віра Кліш, Неоніла Сохан; **по 10.00 дол.** — Роман Микита, Марія Кицюк, Володимира Шипайло.

Збірку заініціювала і провела **Віра Кушнір-Винник.**

Посилаю сердечне вітання усім членкам Союзу Українок Америки з нагоди XXIV Конвенції. Рівночасно вшановуючи 70-ліття США, дорогої мені організації, в якій я безперервно працюю 45 років, складаю **20.00 дол.** на Фонд Репрезентації США.

Ірена Левицька,
почесна членка США,
секретарка і референтка суспільної опіки
і пресової референтури
24-го Відділу, Елізабет, Н.-Й.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Оксани Купчинської**, синові Почесної голови США Марії Савчак, члени Головної Управи США складають **85 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя". В тому числі: **по 10.00 дол.** — Анна Кравчук, Ірина Куровицька, Варка Бачинська, Таїсса Турянська, Рома Шуган, Лідія Білоус, Ярослава Рубель, Ірена Чабан; **5.00 дол.** — Ольга Тритяк. Опечаленій родині висловлюємо щирі співчуття!

Замість квітів на могилу **Ірини Пежанської**, матері Дарії Ярошевич, членки 29-го Відділу, складаємо **25.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Родині висловлюємо найщиріші співчуття!

Управа 29-го Відділу США в Чікаго.

ЗАПАСНИЙ ФОНД "НАШОГО ЖИТТЯ"

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Василя Мельника**, чоловіка нашої членки Анни Мельник, членки 49-го Відділу на Запасний Фонд "Нашого Життя" склали: **25.00 дол.** — Ірина і д-р Семен Дорошаки; **20.00 дол.** — д-р Уляна Лоза; **по 10.00 дол.** — Марія і Дмитро Дранки, Анна і Петро Поліщуки, Тетяна і Микола Паславські, Лідія і Маркіян Стасюки, Ярослав і Зенон Дергаки, Осипа Денека, Софія Мандзій, Стефанія Осадца, Анна Заньків, Ярослава Борачок; **по 5.00 дол.** — Мирослава Райца, Марія Паньків. Разом **155.00 дол.**

На свіжу могилу **бл. п. Оксани Купчинської** складаємо **30.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а опечаленій родині висловлюємо щире співчуття.

Олег і Іванна Ратичі.

З нагоди XXIV Конвенції Союзу Українок Америки, яка відбудеться в травні 1996 року, 119-ий Відділ СУА складає **500.00 дол.** на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Управа і членки 119-го Відділу СУА.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Оксани Купчинської**, невістки колишньої голови Союзу Українок Америки Марії Савчак, складаємо **40.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя", а горем прибитій родині висловлюємо щирі співчуття.

**Омеляна Рогожа, Наталка Дума,
Анна Рак, Піда Черник.**

У світлу пам'ять **Оксани Купчинської** складаємо на Пресовий Фонд "Нашого Життя" **50.00 дол.** Родині покійної висловлюємо наше щире співчуття.

Іванна і Стефан Рожанковські.

89-ий Відділ СУА ім. Лесі Українки в Кергонксоні поздоровляє з веселими святами Різдва Христового та щасливого Нового 1996 року Головну Управу СУА, Окружну Управу Округу Нью-Йорк та редакцію і адміністрацію журналу "Наше Життя". З цієї нагоди складаємо **100.00 дол.** на Пресовий Фонд "Нашого Життя".

Управа і членки 89-го Відділу СУА.

МЕДИЧНИЙ ФОНД ДІТЯМ І МОЛОДІ — ЖЕРТВАМ ЧОРНОБИЛЯ

(СІЧЕНЬ 1996 РІК)

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

У пам'ять **бл. п. Ірени і Святослава Левицьких** складають **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля

сестри Оля й Слава.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ярослави Боянівської-Гусак** складаю через 103-ій Відділ СУА **20.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Родині покійної висловлюю щирі співчуття.

Стефанія Сагата.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Ярослава і Климовського** складаємо через 71-ий Відділ СУА **25.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля. Родині висловлюємо щире співчуття.

Стефанія й Іван Цюлки.

У пам'ять **бл. п. Ольги Тижо** складають через 71-ий Відділ СУА **200.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля

**Ольга Литвинка, Марія Шпак,
Катерина Литвинка-Фанок**

Замість квітів на могилу мого швагра **бл. п. інж. Івана Жупника** складаю через 47-ий Відділ СУА **50.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Наталія Гуран.

Вшановуючи світлу пам'ять незабутнього чоловіка, батька і дідуся **о. митрата Мирослава Харину**, складаю **100.00 дол.** на Медичний Фонд Дітям і Молоді — Жертвам Чорнобиля.

Марія Харина з родиною.

ФОНД СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ

У пам'ять **бл. п. Євгенії Анни Сітницької** складаємо **100.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням на сироти в Україні.

Родина Сітницьких.

З нагоди XXIV Конвенції Союзу Українок Америки, яка відбудеться в травні 1996 року, 119-ий Відділ складає **500.00**

дол. на Фонд Суспільної Опіки СУА з призначенням "Допомога в Україні".

83-ій Відділ СУА в Нью-Йорку складає **110.00 дол.** на Фонд Суспільної Опіки СУА допомога "Бабусям"
Управа і членки 83-го Відділу.

ЩИРО ДЯКУЄМО!

Лідія Черник,
референтка Суспільної
опіки СУА

Анна Рак,
скарбничка Суспільної
опіки СУА

НАШИМ ДІТЯМ

КРУТИ

Не цвіли ще яблуні духмяні,
Не пишались вишнями сади,
Як рушали юнаки-кияни
Боронити села і хати.

Триста їх, як цвіт ясний, весняний,
В снігових заметах полягло;
В їх серцях одно палке бажання
В лютий холод полум'ям цвіло:

Захистити Матір-Україну
Від навали п'яних москалів...
Триста їх спинили орд лявіну
На порозі рідної землі.

Гордо, мужньо бились з хижакими,
Поки впав останній з юнаків...
Слава їх пережила роками,
Й буде жити тисячі віків!

Крути, Крути! Вас нам не забути:
У мільйонах українських серць
Ще тисячоліття буде пломенити
Ваш славетний, героїчний герць!

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

БАТЬКО РІК І ЙОГО СИНИ

Є в батька Року хороші сини,
Всіх їх дванадцять — як зветься вони?

СІЧЕНЬ мандрує санками, не возом,
гостро **січе** нас снігами-морозом.

ЛЮТИЙ лютує, й поле пусте,
біла метелиця люто мете.

БЕРЕЗЕНЬ, розталь розливши розлого,
будить **берези** зі сну зимового.

КВІТЕНЬ вирощує перші **квітки**
в лузі, в леваді, в гайку, край ріки.

ТРАВЕНЬ землицю вкриває **травою**,
пташка ховається в ній з головою.

ЧЕРВЕНЬ у вуликах множить **черву**,
ходить лугами й косить траву.

Липи у **ЛИПНІ** пахучі, нагріті,
липне медочок у липовім цвіті.

СЕРПЕНЬ із **серпом** полями йде,
жне, снопи в'яже й в копи кладе.

ВЕРЕСЕНЬ бджолам приносить дарунок:
з **вересу** квітів медок-почастунок.

ЖОВТЕНЬ у **жовте** вдягає гаї,
птаство проводить у теплі краї.

У **ЛИСТОПАДІ** в осінню годину
листя спадає з дерев без упину.

ГРУДЕНЬ з морозом — то два свояки,
землю морозять, збивають **грудки**.

РІЗДВЯНА КАЗКА

Була різдвяна ніч на долині міста Нью-Йорку. Василько спав коло ялинки. Погасли електричні лампочки і бенгальські вогники, догоріли свічечки, тільки штучний сніг сріблівся, як правдивий, на зелених віттях, і мерехтіло в темряві ночі "янгольське волосся".

Василько спав, але не спали Василькові іграшки під ялинкою. Саме годинник видзвонив дванадцату, як усі іграшки ожили й зібралися ніби на якісь збори. Індіяни, ковбої, матроси, летуни, парашутисти, словом — ціла армія обступила довкола, розглядаючи з усіх боків справжню невидальщину — запорізького козака!

Насправді це був не козак, а маленький козачок, подарунок Василькові від тети. Тета сама його пошила, вбрала-причепурила, в смушкову шапку з довгим шликом, у синій жупан і в широкі шаравари, та ще й шабельку почепила при боці. Гордо взявшись підбоки — козачок цей, хоч і невеликий ростом, виглядав дуже завзято: не ставайте мені впоперед дороги, бо буде вам біда!..

Перший відважився заговорити до нього славний на весь світ ковбой Рой Раджерс:

— Здоров, друже! Скажи нам, звідки ти взявся, такий бравий? Чи ти, бува, не з Індії, або з Арабії?..

— Я? Ні. Я козак з України! — відповів малий запорожець.

— О-о! З України! — загомонило братство. — А яке твоє ремесло? Який "джаб"?

Козачок ударив рукою по шабельці:

— Козаки — це були славні лицарі, що обороняли свою землю, віру і свій нарід від лютих ворогів. А в мирний час — господарили, сіяли хліб, вудили рибу, полювали на звіря...

В розмову вмішався богатирський вождь могоканів, Соколине Око:

— Ти сказав, білий брате, що твої предки-козаки полювали на звіря — значить, уміли цільно стріляти з лука і кидали списом?

— Ти вгадав, достойний ватажку!

— А може й ти, білий брате з України, вмієш це робити?

— Ти сказав, брате.

— Гаразд. Зробимо пробу і побачимо, чи слова твої правдиві, чи язик твій не любить самохвальби. Бачиш он на вершку ялинки того смішного паяца, що має голову з видмуханого яєчка?

— Бачу, достойний ватажку.

— Ось тобі лук і стріла: як поцілиш першим пострілом у голову, тоді всі скажемо, що твої предки-козаки були добрі вояки.

Взяв наш козачок лука і стрілу та й каже:

— Згода, друзі, я погоджуюсь на пробу, але шкода мені стріляти в голову паяцові, нищити Василькові таку гарну забавку. Отам, вище, висить позолочений горішок. Хочете, я зніму його стрілою?

— Ой, не втнеш, брате, такої штуки! — похитав короною з пір'я вождь могоканів.

— Побачимо!

Прицілився козачок, напняв лука — фі-і-іть! — свиснула стріла, зашуміла поміж галузками і позолочений горішок — цок! — упав на підлогу, просто під ноги Великому Вождеві індіан.

— Славно! Славно! — загомонило товариство, заплескало в долоні. А Рой Раджерс підійшов до козачка, дружньо стиснув йому руку і сказав:

— Дорогий друже з далекої України, приймаємо тебе до нашої громади. В тебе не лише цільне око, але й шляхетне серце. Ти не хотів псувати непотрібно дитячої забавки, значить — вмітимеш пошанувати і чийсь життя, а це найбільша чеснота кожного лицаря.

— Слава! Слава козакові з України! — гукнули індіяни, матроси, летуни та інші вояки і, взявши козачка поміж себе, пішли колесом довкола ялинки, співаючи знану по всьому світу українську колядку:

Щедрик, щедрик, щедрівочка,
Прилетіла ластівочка...

А малий Василько спав коло ялинки, посміхаючись крізь сон. Може це йому снилась різдвяна казка?..

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

18 квітня 1995 року відійшла у вічність наша довголітня дорога та заслужена членка 97-го Відділу СУА **бл. п. Ірена Бабюта**. Народилася Ірена в 1917 році в родині Стефанії з Красіцьких та Романа Давидовичів. Обидві ці родини належали до відомих в Галичині священничих родів. Зростала з молодшою сестрою Оленою, яка стала доктором медицини та проживає у Львові.

Середню освіту Ірена закінчила іспитом зрілості в 1935 році в приватній гімназії ім. Софії Шталковської. Батьки доповнили вдома її музичне знання лекціями фортепіану, через що вона стала доброю піаністкою. Крім

того вивчала народне мистецтво, співала в хорах, виступала на сцені з рецитаціями, а при цьому відзначалася непересічною красою.

Зворушливим було вінчання Ірени з інж. Стефаном Бабютою в старовинній Успенській церкві у Львові влітку 1942 року при участі родини, друзів та знайомих, які щерть заповнили церкву. Молоді поселилися в селі Підгірцях Золочівського району, де Стефан працював інженером-лісником в адміністрації лісів. Ірена з любов'ю розгортала свою господарку на селі. На жаль, це ідилічне життя тривало тільки два роки, бо довелося покинути рідні сторони перед другою більшовицькою навалою.

Скитальщина завела їх до табору втікачів у Міттенвальді в Баварії, де Ірена разом з чоловіком перебувала чотири роки, а вліті 1949 року емігрувала до Америки на постійне поселення в Баффало. Ще в таборі в Міттенвальді вивчала декілька ремесел, щоб забезпечити заробіток на новому місці поселення.

Була обдарована мистецьким хистом, який зуміла використати в прикладному мистецтві, а саме у випалюванні візорів в дереві, головно писанок та предметів домашнього вжитку. Сво-

їми писанками вона зацікавила навіть колекціонерів, а частину переслала до Українського Музею в Нью-Йорку. Свої здібності вона радо демонструвала у великодному часі від 1985 до 1989 року в Баффалівському Музеї, де, зодягнена в український народний стрій, показувала чужинцям свої писанки, а також способи їх випалювання.

Ірена любила виявляти свої здібності в різний спосіб, часто виконуючи українські взори на різних предметах. Дуже старанно вишила образ Богоматері з Ісусом на руках і подарувала для своєї української церкви св. Івана Хрестителя. Вона вміла пекти знамениті торти й прикрашувала їх часом вишивковими зображеннями. Через це навіть діставала замовлення на такі торти.

У Баффало народилось двоє дітей: Анна і Роман. В 1970 році пережила тяжкий удар — смерть Стефана, але її сильний характер дозволив їй продовжувати виховання дітей, які здобули вищу освіту. Гордістю її були внуки — Стефан і Андрій, діти Ані та Кена Чубінських.

Син Роман оточував її справжньою синівською любов'ю. Діти надзвичайно глибоко та болуче відчували втрату дорогої матері.

Похоронена в Баффало на кладовищі "Мавнт Олівет".

Добра пам'ять про неї залишиться назавжди з нами!

Лариса Самотовка,
пресова референтка.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

35-ИЙ ВІДДІЛ СУА В ОЗОН ПАРКУ

Загальні збори 35-го Відділу СУА в Озон Парку, Нью-Йорк, відбулися 3 грудня 1995 року. Головою зборів була Анастасія Безуб'як, секретаркою — Пелагія Бабська.

Управу на 1996 рік вибрано в такому складі: голова — Люба Павлик, заступниця голови — Оріся Лаба, секретарка — Пелагія Бабська, скарбничка — Зінаїда Левицька.

Референтки: організаційна — Ірина Гарматій, суспільної опіки — Марія Мудрик і Ангеліна Глуха, стипендійна — Анастасія Безуб'як, господарські — Марія Шустак і Галина Шуб'як, пресова — Анна Байляк.

Контрольна комісія: голова — Анна Кокольська, членки — Анна Новосад і Анна Крук.

Відділ попрощав членку Анну Велканович і привітав нову — вільну членку Теодору Федорців.

Анна Байляк,
пресова референтка.

83-ИЙ ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ

Загальні збори 83-го Відділу СУА в Нью-Йорку відбулися 12-го грудня. До Управи Відділу на 1996 рік увійшли: голова — Ірена Чабан, заступниця голови — Ірена Мокривська, протоколярна секретарка — Катря Червоняк, кореспонденційна секретарка — Євгенія Івашків, скарбничка — Анна Рак.

Референтки: організаційна — Дарія Кекіш, культурно-освітня — Олімпія Роговська, виховна — Дарія Генза, імпрезова — Наталія Дума (членки: Ірена Стецьків-Бехтольд, Стефа Косович), суспільної опіки — Марія Шепарович, стипендій — Варка Бачинська, пресова — Ольга Гаєцька, музейна — Леся Юзенів, господарська — Люся Сусь, адміністраторка світлички — Ірена Куровицька.

Контрольна комісія: Стефа Косович, Богданна Слїж, Надя Кулинич, Еля Панчак, Марія Штогрин.

Номінаційна комісія на наступну каденцію: Ольга Гаєцька, Наталка Дума, Міля Рогожа.

Оля Гаєцька,
пресова референтка.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ
Лідія Бурачинська
Іванна Рожанковська
Марія Савчак

Анна Кравчук — голова СУА

ЕКЗЕКУТИВА

Ольга Тритяк — 1-ша заступниця голови
Наталія Даниленко — 2-га заступниця голови для справ організаційних
Марта Богачевська-Хом'як — 3-тя заступниця голови для справ культури
Ірина Куровицька — 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Іванна Ганкевич — протоколярна секретарка
Варка Бачинська — кореспонденційна секретарка
Рома Шуган — скарбничка
Таїсса Турянська — фінансова секретарка
Лідія Білоус — вільний член
Софія Геврик — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Люба Фірчук — музейно-мистецька
Ірена С. Олексюк — виховна
Лідія Черник — суспільної опіки
Люба Більовщук — стипендій
Ярослава Рубель — пресова

Ірена Чабан — головний редактор журналу "Наше Життя"
Тамара Стадниченко — редактор англомовної частини журналу

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Лідія Колодчин — Дітройт
Оксана Фаріон — Філадельфія
Надія Савчук — Нью-Йорк
Марія Крамарчук — Північний Нью-Йорк
Ярослава Мулик — Нью Джерзі
Іванна Шкарупа — Огайо
Анастасія Хариш — Чикаго
Люба Кінах — Нова Англія
Теодозія Кушнір — Південний Нью-Йорк
Марія Наваринська — зв'язків далеко віддалених відділів

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Іванна Ратич — голова
Марія Томоруг — член
Розалія Полчі — член
Марія Дорожинська — заступниця
Лідія Фіцалович — заступниця
Ольга Рибаків — парламентаристка

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Lidia Burachynska
Iwanna Rozankowskyj
Maria Savchak

Anna Krawczuk — President

EXECUTIVE BOARD

Olga Trytyak — 1st Vice President
Natalia Danylenko — 2nd Vice President
Martha Bohachevsky Chomiak — 3rd Vice President
Iryna Kurowyckyj — 4th Vice President
Iwanna Hankewycz — Recording Secretary
Barbara Bachynsky — Corresponding Secretary
Roma Shuhan — Treasurer
Taissa Turiansky — Financial Secretary
Lydia Bilous — Member-at-Large
Sophia Hewryk — Member-at-Large

CHAIRS

Luba Firchuk — Art/Museum
Irena S. Oleksiuk — Education
Lidia Czernyk — Social Welfare
Luba Bilowchtchuk — Scholarship
Jaroslawa Rubel — Student Sponsorship Program
— Press

REGIONAL COUNCILS

Lidia Kolodchyn — Detroit
Oxana Farion — Philadelphia
Nadia Sawczuk — New York City
Maria Kramarchuk — New York - North
Jaroslawa Mulyk — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Anastazia Charysh — Chicago
Luba Kinach — New England
Theodosia Kushnir — New York - South
Maria Navarynska — Liaison
Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Ivanna Ratych — Chair
Maria Tomorug — Member
Rosalie Polche — Member
Maria Dorozynsky — Alt Member
Lidia Ficalowych — Alt Member

Olha Rybakiw — Parliamentarian

Irena Chaban — Editor-in-Chief "Our Life"
Tamara Stadnychenko — English editor "Our Life"

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА / UNWLA Inc. HEADQUARTERS:

108 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 533-4646 Директор — **Омеляна Рогожа**
Години урядування: від 10:00 до 4:00 по поп.

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА / UNWLA Inc. SCHOLARSHIP PROGRAM:

P.O. Box 172, Holmdel, NJ 07733
(908) 888-0494 **Luba Bilowchtchuk**

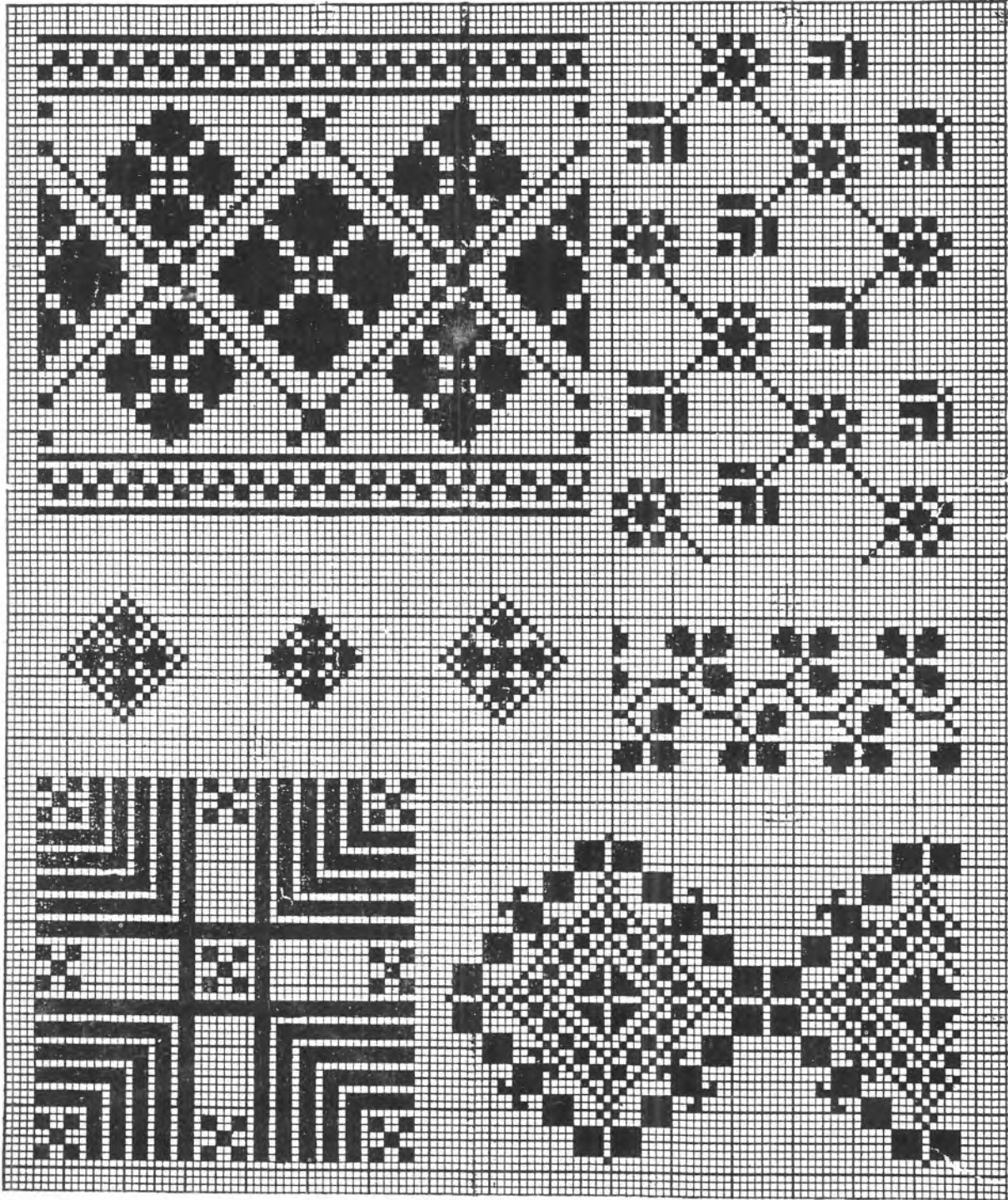
УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ / THE UKRAINIAN MUSEUM:

203 Second Avenue, New York, NY 10003
(212) 228-0110 Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ: Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens, Notting Hill Gate, London W24HG, England
АВСТРАЛІЯ: Postup Ukrainian Cooperative Trading Society Limited, 928 Mount Alexander Rd., Essendon, 3040, Australia

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

*Взори з Чернігівщини.
Patterns from Chernihivshchyna.*